

VALGA MAAKONNA TEEMAPLANEERING

Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2009-2015

Kehtestatud Valga maavanema 29.12.2009. a korraldusega nr 536

Valga Maavalitsus 2009

SISUKORD

Sissejuhatus.....	3
1. Käsitletud kandidid ja teenused.....	5
1.1. Valgamaa kandidid ja rahvastikumuutuste suund	5
1.2. Käsitletud teenused.....	9
1.3. Probleemsete teenuste ja kantide määramise kriteeriumid.....	10
1.4. Kandiditüübid ja probleemsete teenuste üldises kontekstis	11
2. Kandipõhised meetmed probleemsete teenuste kättesaadavuse parandamiseks	16
2.1. Helme vald.....	16
2.2. Hummuli vald.....	18
2.3. Karula vald	19
2.4. Otepää vald.....	21
2.5. Palupera vald	22
2.6. Puka vald	23
2.7. Põdrala vald	23
2.8. Sangaste vald	26
2.9. Taheva vald	28
2.10. Tõlliste vald	31
2.11. Öru vald	32
3. Ettepanekud.....	34
3.1. Teenuste kättesaadavuse parandamise meetmed maakondlikul tasandil	34
3.2. Ettepanekud ühistranspordi ja teedevõrgu osas.....	36
3.3. Ettepanekud kehtivate normide muutmiseks või täiendamiseks	41
3.4. Ettepanekud teenuste kättesaadavuse tagamiseks uuel viisil	41
3.5. Ettepanekud rahastamissüsteemi muutmise kohta	43
3.6. Ettepanekud teenuste tagamise toetamiseks	44
3.7. Ettepanekud regionaalprogrammide algatamiseks või olemasolevate täiendamiseks	44
4. Planeeringu rakendamine ja monitooring	45
Kokkuvõte.....	46
Lisad.....	48

Graafiline materjal

Joonis 1	Valga maakonna kandidid
Joonis 2	Valgamaa rahvastikusuundumused senise muutuse jätkutrendina
Joonis 3	Valgamaa rahvastikusuundumused senise muutusega võrreldes negatiivse rahvastikudünaamika korral
Joonis 4	Valgamaa rahvastikusuundumused senise muutusega võrreldes positiivse rahvastikudünaamika korral
Joonis 5	Kandiditüübid ning sotsiaalse infrastruktuuri teenuste kättesaadavus kantides
Joonis 6	Teedevõrk ja ühistransport
Joonis 7	Teenindusalased sidemed ja tolmuvaba katet vajavad riigiteed
	Koondkaart

Sissejuhatus

Käesolev teemaplaneering täpsustab kehtivat Valga maakonnaplaneeringut sotsiaalse infrastruktuuri teenuste kättesaadavuse osas. Teemaplaneering on koostatud aastateks 2009-2015. Teemaplaneeringu abil viiakse maakonna tasandil ellu üleriigilise planeeringuga Eesti 2010 püstitatud eesmärgi tagada inimese põhivajaduste rahuldamine igapäevaste sotsiaalteenuste kättesaadavuse kaudu. Planeeringu konkreetne eesmärk on anda kohalikele omavalitsustele soovitusi teenuste kättesaadavuse tagamiseks kantides.

Käesolev teemaplaneering algatati Vabariigi Valitsuse 31.01.2005 korraldusega nr 48 ning koostati Siseministeeriumi meetodilistele soovitustele tuginedes. Planeering valmis koostöös kohalike omavalitsuste ning Valgamaa arengunõukogu vastavate valdkondade juhtidega. Kaardimaterjali koostas OÜ Hendrikson & Ko.

Teemaplaneeringu koostamise käigus kaardistati maakonnas sotsiaalse infrastruktuuri objektid. Koondati taustinformatsioon kantide lõikes. Teostati rahvastikusuundumuste analüüs. Kohalikes omavalitsustes viidi läbi küsitlused, millega uuriti nende hinnangut teenuste kättesaadavusele. Koostöös kohalike omavalitsuste ning Valgamaa arengunõukogu vastavate valdkondade juhtidega määratleti probleemsed kandidid, st kandidid, kus vähemalt ühe käsitletava teenuse kättesaadavus on probleemne või potentsiaalselt probleemne. Lahendusvariantide väljatöötamine toimus samuti koostöös kohalike omavalitsuste ning Valgamaa arengunõukogu vastavate valdkondade juhtidega.

Käesolev töö koosneb neljast osast. Esimeses osas antakse ülevaade teemaplaneeringus käsitletavatest territoriaalsetest üksustest, teenuste kättesaadavuse hindamise kriteeriumitest ning probleemsetest teenustest Valgamaa kontekstis. Teises osas käsitletakse probleemsete teenuste kättesaadavuse parandamise meetmeid konkreetsete piirkondade kaupa. Selle peatüki olulisemaks osaks on tabeli kujul esitatud iga piirkonna arendamiseks vajalikest probleemsetest teenustest lähtuvad lahendusetpanekud. Kolmandas osas esitatakse ettepanekud teenuste kättesaadavuse parandamiseks. Neljandas osas selgitatakse planeeringu elluviimise võimalusi. Teemaplaneeringu seletuskirja on täiendatud selgitavate joonistega. Planeeringut ettevalmistav ja selle menetlemist kajastav materjal vormistati planeeringu lisadena.

1. Käsitletud kandidid ja teenused

1.1. Valgamaa kandidid ja rahvastikumuutuste suund

Teemaplaneeringu “Maakonna sotsiaalne infrastruktuur” territoriaalseks allüksuseks on kant ehk paikkond.

Käesoleva töö tähenduses on kant¹ sotsiaalne ja kultuuriline asustuse algkooslus, millel on ühine “meie tunne”. See on ala, mida asustab konkreetne kogukond ja mis on neile “oma”. Kant moodustub enamasti mitmest asulast: kas keskus ja selle ümber koondunud asulad või olulise keskuseta külade rühm.

Kantide lahkmejoontel puudub juriidiline tähendus: need on vaid teemaplaneeringus määratletud analüüside teostamise töövahendid. Valga maakonnas on määratletud 36 kanti (vt joonis 1, tabel 1), neist üks (Kuigasti) asub kahe valla territooriumil. Teemaplaneering käsitleb eelkõige valdasid. Seetõttu arvestatakse Valga, Tõrva ja Otepää linna eelkõige teenusepakkujatena ning neist eraldi kante pole moodustatud.

Tabel 1 Valgamaa kandidid omavalitsuste kaupa

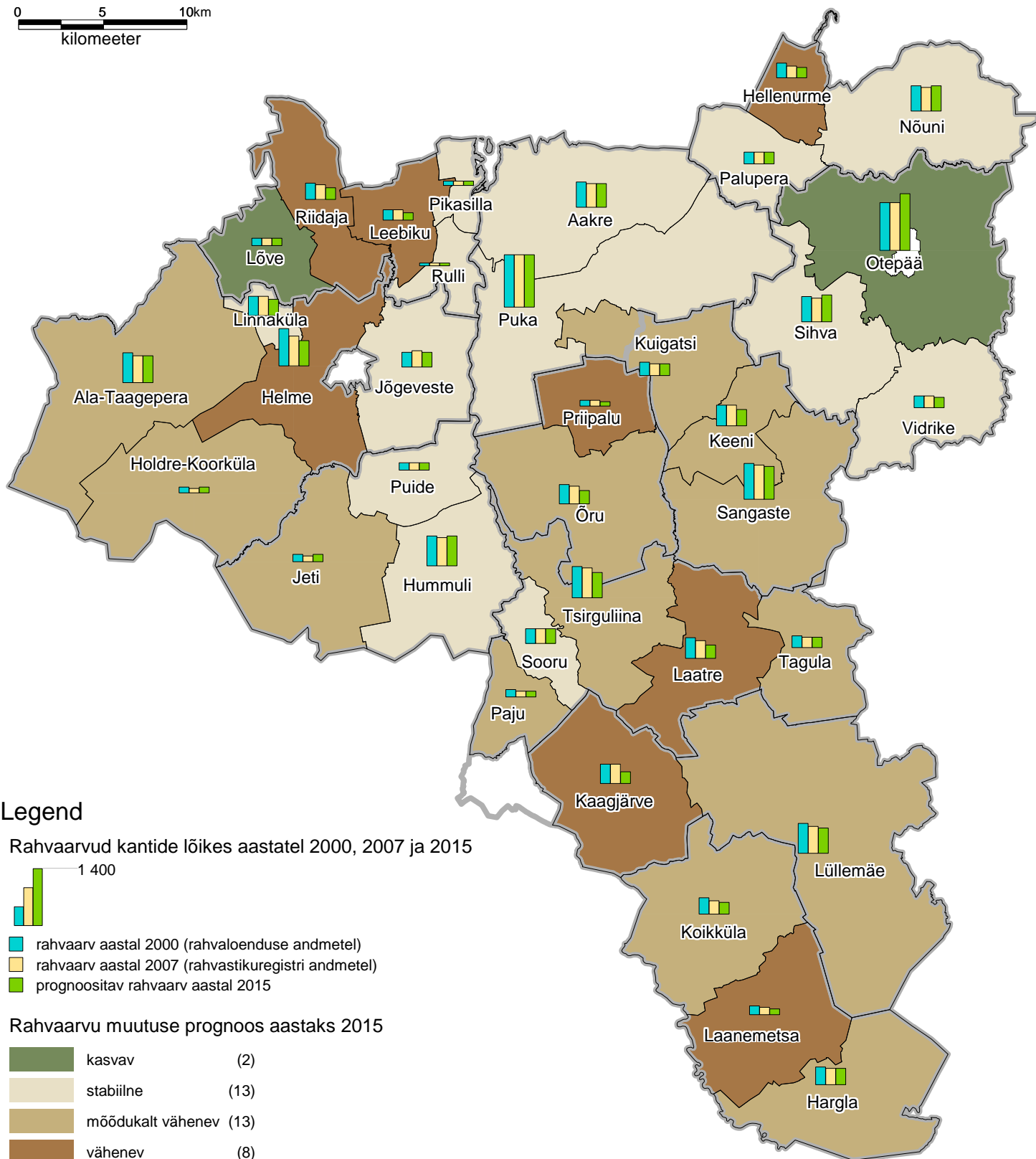
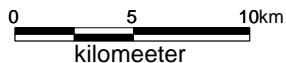
OMAVALITSUS	KANTIDE ARV	KANDID
Helme	5	Jõgeveste, Helme, Holdre-Koorküla, Ala-Taagepera, Linnaküla
Hummuli	3	Jeti, Hummuli, Puide
Karula	2	Kaagjärve, Lüllemäe
Otepää	3	Otepää, Sihva, Vidrike
Palupera	3	Hellenurme, Nõuni, Palupera
Puka	3	Aakre, Kuigatsi, Puka
Põdrala	5	Lõve, Pikasilla, Riidaja, Rulli, Leebiku
Sangaste	3	Keeni, Kuigatsi, Sangaste
Taheva	3	Hargla, Koikküla, Laanemetsa
Tõlliste	5	Laatre, Paju, Sooru, Tagula, Tsirguliina
Õru	2	Priipalu, Õru
KOKKU	36	

Rahvastikusuundumuste hinnangute tulemusena selgub, kas rahvastikusuundumuste tõttu on vajalik kaaluda olemasolevale teenindatuse tagamise viisile täiendavaid variante teenuse kättesaadavuse tagamiseks. Nt vajadus kasvava rahvastiku varustamiseks täiendavate teenustega, mõne teenuse mahu laiendamine või rahvastiku vähenemise ja kasvavate kulude tingimustes tagada ratsionaalseim teenuste tagamise viis.

Joonisel 2 on esitatud Valgamaa rahvastikusuundumused senise muutuse jätkutrendina. Joonistel 3 ja 4 on kajastatud Valgamaa rahvastikusuundumused senise muutusega võrreldes negatiivsema (-1% prognoositud suundumusest) ja positiivsema (+1% prognoositud tulemustest) rahvastikudünaamika korral. Rahvastikumuutuste suund kantides on leitud 1989. ja 2000. aasta rahvaloenduse, elamuehituse ja asustusüksuste piiride andmeid analüüsidest (teostas konsultant Jaak Kliimask). Võrreldes rahvastikuregistri 2007. aasta andmeid prognoositavaga (vt ka diagramm koondkaardi skeemil 3) võib tõdeda, et Valgamaa rahvaarvu muutus vastab paljudes kantides pigem negatiivsele suundumusele, samas oli kolme kandi rahvaarv oluliselt suurem, kui positiivne prognoos ette nägi.

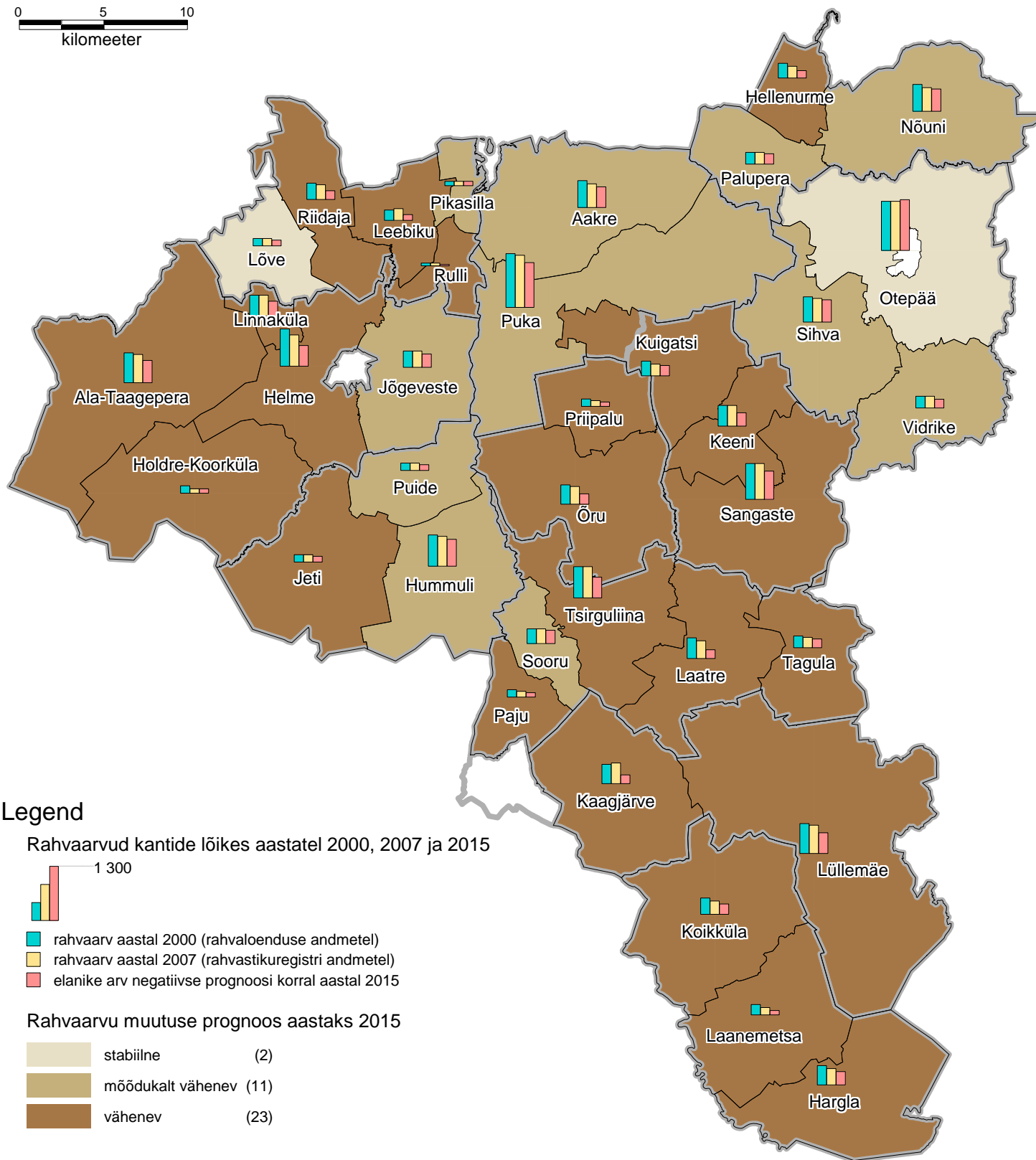
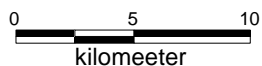
¹ Edaspidi on mõistete selgitused esitatud lisa 1.

Joonis 2. Valgamaa rahvastikusuundumused senise muutuse jätkutrendina

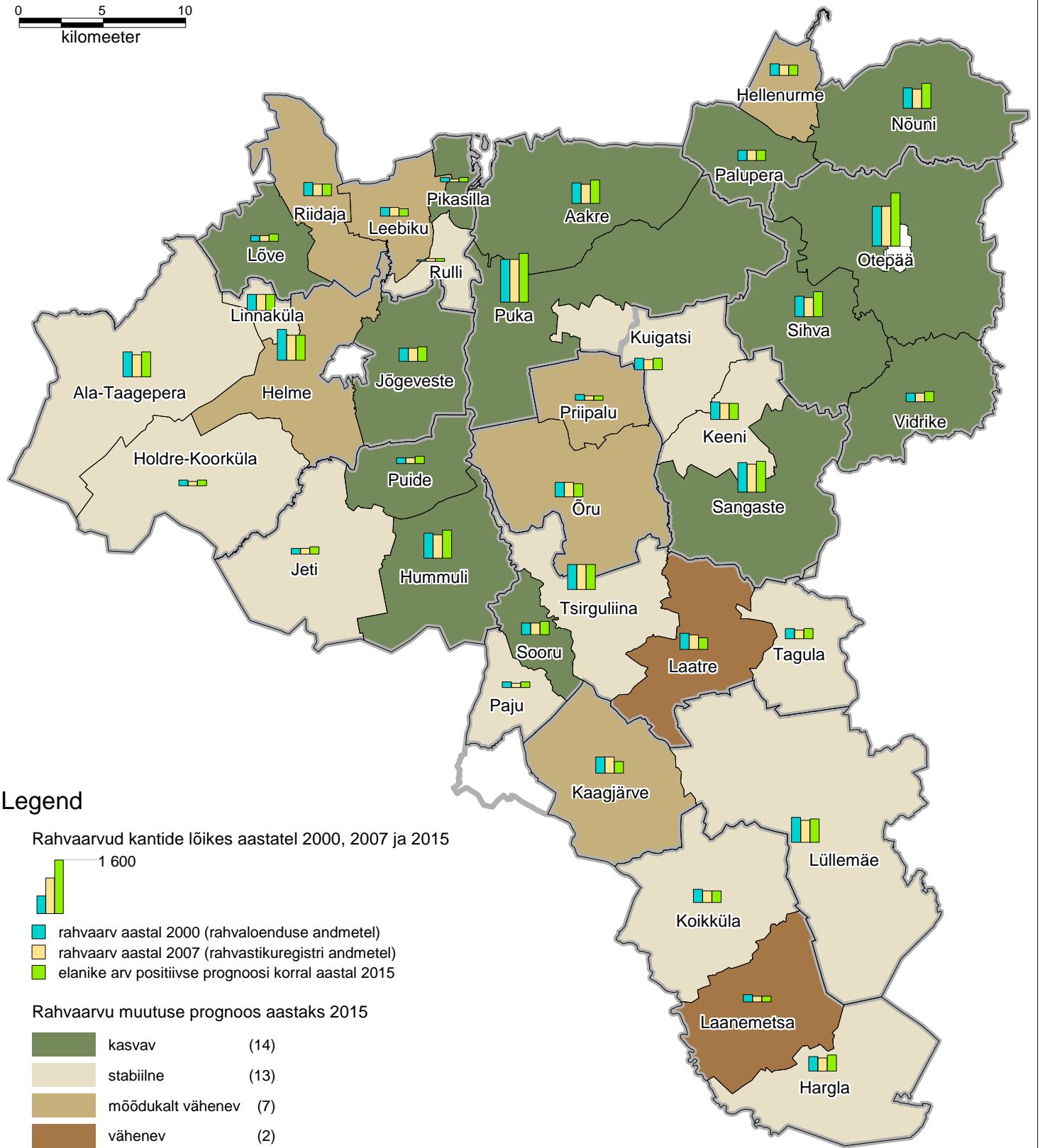
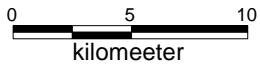
Kaart on koostatud 2000. aasta rahvaloenduse ja 2007. aasta rahvastikuregistri andmetel.

Joonis 3. Valgamaa rahvastikusuundumused senise muutusega võrreldes negatiivse rahvastikudünaamika korral

Kaart on koostatud 2000. aasta rahvaloenduse ja 2007. aasta rahvastikuregistri andmetel.

Joonis 4. Valgamaa rahvastikusuundumused senise muutuse võrreldes positiivse rahvastikudünaamika korral

Kaart on koostatud 2000. aasta rahvaloenduse ja 2007. aasta rahvastikuregistri andmetel.

1.2. Käsitletud teenused

Planeeringus on käsitletud 23 teenuse ja ühistranspordi kättesaadavust. Tabelis 2 on loetletud esmatasandi teenused ja teenuste tarbijate sihtrühm. Tabelis 3 loetletud tugiteenuseid käsitletakse planeeringus (täiendavalt eespool loetletud esmatasandi teenustele) nende olulisuse pärast elanikkonnale – vastavalt kokkuleppele Siseministeeriumiga või Valgamaa vajadustest tulenevalt.

Teenuste kättesaadavuse hindamine on teostatud kahes etapis: küsitlused kohalikes omavalitsustes (suvel 2006, vt ka joonis 7, lisa 3) ning Valgamaa arengunõukogu vastavate valdkondade töögruppides (talv 2007/2008). Hindamise tulemused on kajastatud koondkaardil.

Tabel 2 Esmatasandi teenused

TEENUS	SIHTRÜHM
Alusharidus (+ lastehoid)	2-6-aastased
Algharidus	7-9-aastased (10-12-aastased)
Põhiharidus	7-15-aastased (13-15-aastased)
Üldkeskharidus	16-18-aastased
Perearst	Kogu rahvastik
Ravimimüük (apteek)	Kogu rahvastik
Seltsimaja/rahvamaja	Kogu rahvastik
Esmatarbekaubad (kauplus, kauplusauto)	Kogu rahvastik
Postiteenus	Kogu rahvastik
Ühistransport	Kogu rahvastik

Tabel 3 Tugiteenused

TEENUS	SIHTRÜHM
Avalik internetipunkt (edaspidi: AIP)	Kogu rahvastik
Pangateenus	Kogu rahvastik
Päevakeskus	Elanikkond 65+/puuetega isikud
Hooldekodu	Elanikkond 65+/puuetega isikud
Eriarstiabi	Kogu rahvastik
Raamatukogu	Kogu rahvastik
Spordiväljak	Kogu rahvastik
Spordisaal	Kogu rahvastik
Staadion	Kogu rahvastik
Kultuurikeskus	Kogu rahvastik
Avatud noortekeskus (edaspidi: noortekeskus)	7-26 aastased
Vallavalitsus	Kogu rahvastik

Valgamaa arengunõukogu vastavate valdkondade töögruppide poolt esitati ettepanek lisada analüüsitava tugiteenuste nimekirja ka eriarstiabi, hooldekodu, avatud noortekeskus ja kutseharidus (tabelis märkimata, kuna ei käsitleta kandipõhiselt).

Eriarstiabi kättesaadavus on planeeringusse lisatud kuna selle teenuse probleemsus tõsteti esile kohalikes omavalitsustes läbiviidud küsitlustes. Vastavalt tervishoiuteenuste

kättesaadavuse nõuetele peab eriarstiabi piirkondlik kättesaadavus üldkirurgia, sisehaiguste, pediaatria ning sünnitusabi ja günekoloogi erialadel olema kuni 70 km või 60 minuti autosõidu kaugusel. Ehkki Valgamaal on eriarstiabi võimalik saada kolmes piirkondlikus tõmbekeskuses (Valga, Tõrva, Otepää), ei ole selle kättesaadavus ühistranspordiga siiski piisav.

Sotsiaalse infrastruktuuri teemaplaneeringu käigus hinnatakse hoolekandeesutuse kui üldtüüpi hooldekodu teenuse kättesaadavust. Vastavalt sotsiaalhoolekande seadusele on üldhooldekodu vanuritele ja puuetega isikutele elamiseks, hooldamiseks ja rehabilitatsiooniks loodud asutus. Teenuse käsitlemine on vajalik tulenevalt sotsiaalhoolekande põhimõttest, et sotsiaalhoolekandeteenused peavad olema inimese kättesaadavad võimalikult elukoha lähedal.

Avatud noortekeskuse kättesaadavuse käsitlemine on oluline kuna selle teenuse kaudu pakutakse noortele mitmekülgse huvitegevuse ja nõustamise võimalust.

Kutseharidus on teemaplaneeringusse lisatud kuna kutseõppeasutuses on võimalik omandada keskharidus samaväärselt gümnaasiumile².

1.3. Probleemsete teenuste ja kantide määramise kriteeriumid

Teemaplaneeringu üheks eesmärgiks on Eesti kõikide piirkondade võrdne kohtlemine võimalikult objektiivsete kriteeriumide alusel. Tabelis 4 „Teenuste kättesaadavuse kriteeriumid” on loetletud teenuste kättesaadavuse mõttes probleemsete kantide määramise kriteeriumid, mis on planeeringu koostamise käigus maavalitsuste ja ministriumide tasandil kokku lepitud.

Käesolevas teemaplaneeringus määratleti probleemseteks teenusteks need teenused:

- mille kättesaadavus ei vasta maavalitsuste ja ministriumide tasandil kokku lepitud kriteeriumitele;
- mida tõsteti esile kohalikes omavalitsustes läbiviidud küsitlustes;
- mis määratleti probleemseteks Valgamaa arengunõukogu vastavate valdkondade töögruppides täiendatud kriteeriumite alusel.

Kanti käsitletakse käesolevas planeeringus probleemse või potentsiaalselt probleemseks kui:

- kandis puudub mõni teenindusobjekt, mis peaks asuma igas kandis;
- teenuse kättesaadavus kandis on ebapiisav, sest kandis või väljaspool seda lähikonnas asuv teenindusobjekt ei suuda kõiki kandi elanikke teenindada;
- teenuse kättesaadavus on ebapiisav, sest teenindusobjekt asub väljaspool kanti ja liiga kaugel;
- teenuse kättesaadavus kandis võib märgatavalt halveneda teenindusobjekti kadumise tõttu.

² Käesolevale teemaplaneeringule eelnes Valgamaa koolivõrgu arengukava aastateks 2009 – 2013 heaks kiitmine. Arengukavas on põhjalikumalt käsitletud olemasolevat koolivõrku ja esitatud soovitusel selle ümberkujundamiseks. Arengukavas on rõhutatud, et gümnaasiumid säilivad kolmes maakonna piirkonnas: Valgas, Tõrvas, Otepääl (vt ka lisa 2).

Tabel 4 Teenuste kättesaadavuse kriteeriumid

TEENUS	KRITEERIUM
Alusharidus (+lastehoid)	Kuni 20 minutit ühistranspordiga või kaugus kuni 3 km.
Algharidus	Kuni 30 minutit ühistranspordiga või kaugus kuni 3 km.
Põhiharidus	Kuni 30 minutit ühistranspordiga.
Üldkeskharidus	Kuni 45 minutit ühistranspordiga.
Perearst	Kuni 30 minutit ühistranspordiga.
Ravimimüük (apteek)	Kuni 30 minutit ühistranspordiga.
Seltsimaja	Olemas igas kandis.
Rahvamaja	Olemas igas vallas.
Esmatarbekaubad (kauplus, kauplusauto)	Kuni 30 minutit ühistranspordiga.
Postiteenus	Kuni 30 minutit ühistranspordiga.
Ühistransport valla- ja maakonnakeskusega	2 x päevas edasi-tagasi mõistliku intervalliga.
Avalik internetipunkt	Olemas igas kandis.
Pangateenus	Kuni 30 minutit ühistranspordiga
Päevakeskus	Vastavalt nõudlusele.
Raamatukogu	Kuni 20 minutit ühistranspordiga.
Kultuurikeskus	1 tund ühistranspordiga.
Spordiväljak	Olemas igas kandis.
Spordisaal	Olemas igas piirkonnakeskuses (eelkõige gümnaasiumide ja põhikoolide juures). Kuni 30 minutit ühistranspordiga.
Staadion	Olemas igas piirkonnakeskuses.
Noortekeskus	Kuni 30 minutit ühistranspordiga.

1.4. **Kandidiübid ja probleemsed teenused üldises kontekstis**

Vastavalt teemaplaneeringu koostamise metoodikale eristatakse planeeringus kantide geograafilisest asendist ja iseloomust lähtuvalt 6 tüüpi kante. Valgamaa kantide jagunemine erinevate tüüpide vahel on esitatud Joonisel 5 „Kandidiübid ning sotsiaalse infrastruktuuri teenuste kättesaadavus kantides”.

Linnade lähiümbruse kandidid (LÜ)

Linnade lähiümbruse kandidid külgnevad enamasti vahetult linnapiiriga, elanikud käivad tööl ja teenuseid tarbimas linnas, elanike arv on stabiilne või viimasel ajal kasvanud ja probleemid teenuste kättesaadavuse osas üldjuhul puuduvad.

Valgamaal on linnade lähiümbruse kante 2, neist:

- mitteprobleemne: Otepää
- probleemne: Paju

Tabel 5 LÜ valdavalt probleemsed teenused ja lahendusettepanekud

TEENUS	LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	Tagada ühistranspordi toimimine praegusel tasemel.
AIP	KOV ja MTÜ-de koostöös luua AIP kasutamise võimalus.
algharidus	KOV peab kindlustama õpilastele transpordi.

Linnalähedased keskuskandidid (LKK)

Linnalähedased keskuskandidid asuvad linnaregioonis. Enamasti on need endiste kollektiivmajandite keskused koos nende lähitagamaaga, mõnedel juhul ka suuremad tööstusasulad või pikema aja vältel väljakujunenud satelliitasulad-kohalikud keskused. Kohalikus keskasulas on enamasti esindatud põhiline osa igapäevastest teenustest. Suur osa inimesi käib tööle linnadesse. Rahvaarv stabiilne või kasvav.

Valgamaal on linnalähedasi keskuskante 2, neist:

- mitteprobleemne: Helme
- probleemne: Lüllemäe

Tabel 6 LKK valdavalt probleemsed teenused ja lahendusettepanekud

TEENUS	LAHENDUSETTEPANEK
ravimimüük	Kohalik omavalitsusüksus edastab Raviametile kirjaliku põhjendatud ettepaneku, et üldapteegi või selle struktuuriüksuse avamine on apteegi puudumise tõttu kindlas piirkonnas vajalik. KOV loob tingimused teenuse pakkujale (remonditud ruumid, toetus rendi tasumisel jne). Ühistranspordi korraldamine vähemalt üks kord päevas maakonna või piirkonna keskusesse.
päevakeskus	KOV loob päevakeskuse teenuse, avades selleks ruumid ja tagades teenuse osutamiseks kvalifitseeritud personali, samuti korraldab transpordi vähemalt kaks korda nädalas.
pangateenus	Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.

Linnalähedased kandidid (LK)

Linnalähedased kandidid asuvad linnaregioonis, rahvaarv on enamasti pikemalt stabiilne, esindatud on mõni üksik igapäevastest teenustest, enamasti ei ole need kandidid keskusteks teistele kantidele ja suur osa elanikest käib tööle keskuslinna.

Valgamaal on linnalähedasi kante 2, neist:

- probleemsed: Linnaküla, Kaagjärve

Tabel 7 LK valdavalt probleemsed teenused ja lahendusettepanekud

TEENUS	LAHENDUSETTEPANEK
vallavalitsus	Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.
postiteenus	Tagada Eesti Posti postibussi teenus ja ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.
pangateenus	Tagada korra kuus pangabussi teenus ja ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.

Maalised keskuskandidid (MKK)

Maalised keskuskandidid asuvad väljaspool linnaregioonide piire. Valdavalt on need endiste kollektiivmajandite keskused koos lähitagamaaga. Enamasti on kandikeskuses esindatud põhiline osa esmatasandi teenustest.

Valgamaal on maalisi keskuskante 9, neist:

- mitteprobleemne: Puka
- probleemsed: Hummuli, Sihva, Nõuni, Riidaja, Keeni, Sangaste, Hargla, Õru

Tabel 8 MKK valdavalt probleemsed teenused ja lahendusettepanekud

TEENUS	LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	Pikendada postkontori tööaega. Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel. Tagada vähemalt korra kuus pangabussi teenus tagada postkontori säilimine.
ühistransport	Tagada ühistransport vähemalt 2 korda päevas piirkonna- ja maakonnakeskusesse. Avaliku sektori teenuste valdkondades juurutada enam veebipõhist iseteenindust.
esmatarbekaubad	Tõsta kauplusautode teenuse kvaliteeti. Toetada riiklikest programmidest eraettevõtjaid, kes pakuvad esmatarbekaupade teenust hõredalt asustatud maapiirkondades.

Maalised kandidid (MK)

Maalised kandidid asuvad väljaspool linnaregioonide piire, enamasti ei ole need kandidid teeninduskeskusteks teistele kantidele. Teenuste kättesaadavuse probleemid on suured, raske on väheneva rahvastikuga kantides tagada olemasolevate teenindusobjektide säilimine, transpordiühendus linnadega või keskuskantidega on enamasti halb.

Valgamaal on maalisi keskuskante 8, neist:

- probleemsed: Jõgeveste, Ala-Taagepera, Hellenurme, Aakre, Koikküla, Laatre, Sooru, Tsirguliina

Tabel 9 MK valdavalt probleemsed teenused ja lahendusettepanekud

TEENUS	LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	Vajalik tagada Eesti Posti postibussi ja/või pangabussi teenus. Paigaldada makse/sularaha automaat. Tagada ühistranspordi toimimine praegusel tasemel.
esmatarbekaubad	Vajalik on tõsta teenuse kvaliteeti ning suurendada kauplusautode teeninduspiirkonda, selleks tuleb välja töötada ja rakendada teenuse (osaline) riiklik toetusüsteem.
postiteenus	Tagada Eesti Posti postibussi teenus.
ühistransport	Tagada ühistransport vähemalt 2 korda päevas piirkonna- ja maakonnakeskusesse. Avaliku sektori teenuste valdkondades juurutada enam veebipõhist iseteenindust.

Ääremaa kandidid (ÄK)

Ääremaa kantides on elanike arv väike. Domineerib klassikaline hajaasustus, suuremad asulad puuduvad. Tegemist on kohalike ääremaadega põhilise keskasula suhtes. Vanuskoosseisu iseloomustab tööeast vanemate inimeste suur osatähtsus ja laste väike arv. Sotsiaalse infrastruktuuri objektid põhiliselt puuduvad. Teenuste kättesaadavuse probleemid on suured, transpordiühendused ja teede olukord on enamasti halvad.

Valgamaal on ääremaa kante 13, neist:

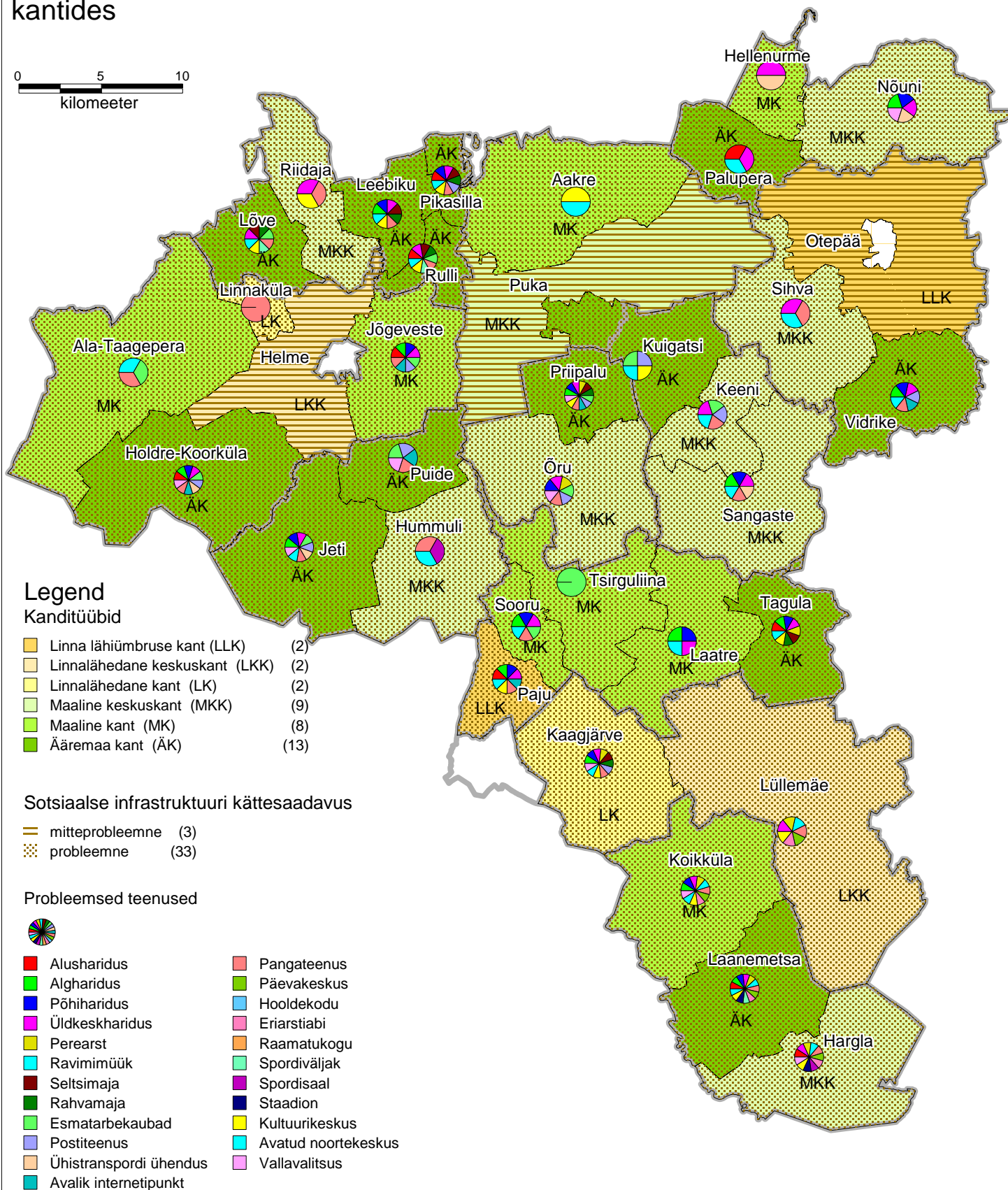
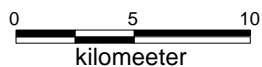
- probleemsed: Holdre-Koorküla, Jeti, Puide, Vidrike, Palupera, Kuigatsi, Leebiku, Lõve, Pikasilla, Rulli, Laanemetsa, Tagula, Priipalu

Tabel 10 ÄK valdavalt probleemsed teenused ja lahendusettepanekud

TEENUS	LAHENDUSETTEPANEK
esmatarbekaubad	Toetada riiklikest programmidest eraettevõtjaid, kes pakuvad esmatarbekaupade teenust hõredalt asustatud maapiirkondades. Tõsta ühistranspordi teenuse kvaliteeti (vähemalt korra päevas piirkonna keskusse ja/või keskuskanti).
pangateenus	Leida piirkondadele sobiv lahendus internetiühenduse tagamiseks, tagada vähemalt korra kuus pangabussi teenus. Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.
ühistransport	Tihendada ühistranspordi võrgustikku. Maakonna- ja vallakeskuse kättesaadavuse parandamiseks ühendada kooliperioodil õpilas- ja maakonnaliinid
AIP	Puudub lihtne ja odav lahendus neti ühenduse loomiseks. Looduslike tingimuste tõttu ei ole võimalik kasutada olemasolevaid maste (mäed ja metsad takistavad levi). Tuleb tõsta inimeste teadlikkust interneti teenuse ostmise ja e-teenuste kasutamise võimaluste osas. Külaseltsingute ja MTÜ-de koostöös rajada AIP.
postiteenus	Tihendada ühistransporti. Avada teeninduspunkt kaupluses/tanklas või tagada Eesti Posti postibussi teenus.
alusharidus	Rakendada täiendavalt lastehoiuteenust. Kui lasteaed jääb kodust kaugemale, siis peab KOV kindlustama transpordi.
algharidus	Kui kool on kaugemal kui 3 km, siis tuleb tagada õpilastele transport.
vallavalitsus	Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.
perearst	Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.

Kutsehariduse pakkumise võimaluse säilimine Valga maakonnas on väga oluline. Kutsekoolidest tegutseb Valgamaal Valgamaa Kutseõppekeskus, mille ülesandeks on valmistada ette kvalifitseeritud tööjõudu arvestades piirkonna tööturuvajadust. Hetkel on koolil kaks osakonda asukohaga Valgas ja Helmes. Tuleb välja ehitada uus õppekompleks asukohaga Valgas, kus oleks võimalik õppida ka Läti Vabariigi kodanikel. Oluline on koostöö ettevõtjatega: erialade arendamine, osalemine õppekava täitmisel praktikabaasidena ja õppekeskuse pedagoogilise personali stažeerimine ettevõtetes. Tihe on koostöö Töötukassaga täiskasvanute täiend- ja ümberõppe korraldamisel.

Joonis 5. Kandidüübid ning sotsiaalse infrastruktuuri teenuste kättesaadavus kantides

— Kandi piir
— Valla piir

2. Kandipõhised meetmed probleemsete teenuste kättesaadavuse parandamiseks

Tulenevalt teenuste kättesaadavuse kriteeriumitest ja kohalikes omavalitsustes läbiviidud küsitlustest on Valga maakonnas sotsiaalse infrastruktuuri teenuste ebarahuldava kättesaadavuse poolest probleemseteks määratletud 36st kandist 33.

Alljärgnevalt on kantide kaupa esitatud probleemsed ja potentsiaalselt probleemsed teenused ning lahendusettepanekud nende teenuste kättesaadavuse parandamiseks. Informatsioon kantides asuvate külade ja alevike ning kantide rahvastikusuundumuste ja tüpoloogia kohta on esitatud eelmises peatükis. Seetõttu seda käesolevas peatükis ei käsitleta.

2.1. Helme vald

1) Jõgeveste kant

Tabel 11 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
AIP	probleemne	Looduslike tingimuste tõttu ei ole võimalik kasutada olemasolevaid maste püsiühenduse loomiseks. <u>Tuleb tõsta inimeste teadlikkust interneti teenuse ostmise ja e-teenuste kasutamise võimaluste osas.</u>
pangateenus	probleemne	Puudub raha väljavõtmise võimalus. <u>Vajalik tagada vähemalt korra kuus pangabussi teenus.</u>
esmatarbekaubad	potentsiaalselt probleemne	Kanti teenindab kauplusauto (mille hindu peetakse kõrgeks ning kaubavalikut kehvaks). <u>Vajalik on tõsta teenuse kvaliteeti ning suurendada teeninduspiirkonda, selleks tuleb välja töötada ja rakendada teenuse (osaline) riiklik toetussüsteem.</u>
postiteenus	potentsiaalselt probleemne	Lähim teenuse tarbimise võimalus asub Tõrvas. Vajalik on tuua postiteenus inimestele lähemale, selleks <u>tagada Eesti Posti postibussi teenus.</u>
alusharidus	potentsiaalselt probleemne	Lähim teenuse tarbimise võimalus asub Tõrvas. <u>Korraldada kohapeal lastehoiuteenus või transport Tõrva linna lasteaedadesse.</u>
algharidus	potentsiaalselt probleemne	Lähim teenuse tarbimise võimalus asub Tõrvas. <u>Tagada õpilasliinide toimimise jätkumine.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Lähim teenuse tarbimise võimalus asub Tõrvas. <u>Tagada õpilasliinide toimimise jätkumine.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Lähim teenuse tarbimise võimalus asub Tõrvas. <u>Tagada õpilasliinide toimimise jätkumine.</u>

2) Helme kant

Probleemsed teenused puuduvad.

3) Holdre-Koorküla kant

Tabel 12 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
esmatarbekaubad	probleemne	Kanti teenindab üks kauplus (mille hindu peetakse kõrgeks ning kaubavalikut kehvaks). Kandis elab palju eakaid

		inimesi, kel puudub võimalus esmatarbekaupu mujalt osta. <u>Toetada riiklikest programmidest eraettevõtjaid, kes pakuvad esmatarbekaupade teenust hõredalt asustatud maapiirkondades.</u>
pangateenus	probleemne	Puudub raha väljavõtmise ja internetipanga kasutamise võimalus. <u>Leida piirkonnale sobiv lahendus internetiühenduse tagamiseks, tagada vähemalt korra kuus pangabussi teenus.</u>
ühistransport	potentsiaalselt probleemne	Maakonnakeskuste on võimalik saada 2 korda päevas, Tõrvas ümberistumisega (see nõuab palju ressursse: aega, raha). <u>Vajalik on liinivõrgu ümberplaneerimine.</u>
AIP	probleemne	Puudub lihtne ja odav lahendus internetiühenduse loomiseks. Looduslike tingimuste tõttu ei ole võimalik kasutada olemasolevaid maste püsiühenduse loomiseks (mäed ja metsad takistavad levi). <u>Tuleb tõsta inimeste teadlikkust interneti teenuse ostmise ja e-teenuste kasutamise võimaluste osas.</u>
alusharidus	probleemne	Lähim teenuse tarbimise võimalused asuvad Tõrvas ja Linna külas. <u>Korraldada kohapeal lastehoiuteenus või transport Tõrva linna lasteaedadesse.</u>
algharidus	probleemne	Laste vähesuse tõttu hääbus kool kandis juba aastakümneid tagasi. Lähimad teenuse tarbimise võimalused asub Tõrvas ja Linna külas (kuni üle 10 km). <u>Korraldada õpilaste transport Tõrva Gümnaasiumi või Hummuli Põhikooli.</u>
põhiharidus	probleemne	Lähimad teenuse tarbimise võimalused asuvad Tõrvas ja Ala külas. <u>Korraldada õpilaste transport Tõrva Gümnaasiumi või Hummuli Põhikooli.</u>
üldkeskharidus	probleemne	Lähim gümnaasium asub Tõrvas (kuni üle 10 km). <u>Korraldada õpilaste transport Tõrva Gümnaasiumi.</u>
postiteenus	potentsiaalselt probleemne	Koorkülas asub postipunkt. Oluline on <u>säilitada olemasolev teenus ja tagada internetipanga teenuse kasutamise võimalus.</u>
vallavalitsus	potentsiaalselt probleemne	Probleemse ühistranspordi ühenduse tõttu ei tulla vallavalitsuse koheselt, vaid oodatakse hetkeni, mil tekib vajadus Tõrvas korrigeerida mitut teenust tarbida. <u>Tagada ühistranspordi sagedus vähemalt samal tasemel (2 korda päevas).</u>

4) Ala-Taagepera kant

Tabel 13 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	probleemne	Puudub raha väljavõtmise võimalus. <u>Vajalik tagada Eesti Posti postibussi ja/või pangabussi teenus.</u>
ravimimüük	probleemne	Lähim apteek asub üle 20 km kaugusel. <u>Kohalik omavalitsusüksus edastab Ravimiametile kirjaliku põhjendatud ettepaneku, et üldapteegi või selle struktuuriüksuse avamine on apteegi puudumise tõttu kindlas piirkonnas vajalik.</u> Vastav teave avalikustatakse Ravimiameti veebilehel. Vastav informatsioon annab omakorda võimaluse potentsiaalsetele teenuste osutajatele hinnata, kas turusituatsioonist lähtuvalt on mõttekas selles struktuuriüksuses apteeki avada. <u>KOV loob tingimused teenuse pakkujale (remonditud ruumid, toetus rendi tasumisel jne). Ühistranspordi korraldamine vähemalt 1</u>

		<i>kord päevas maakonna või piirkonna keskusesse.</i>
esmatarbekaubad	potentsiaalselt probleemne	Kanti teenindab kauplusauto (mille hindu peetakse kõrgeks ning kaubavalikut kehvaks). Vajalik on <u>säilitada teenuse olemasolu piirkonnas, selleks tuleb välja töötada ja rakendada teenuse (osaline) riiklik toetussüsteem.</u>

5) Linnaküla kant

Tabel 14 Potentsiaalselt probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	potentsiaalselt probleemne	Puudub raha väljavõtmise võimalus. <u>Vajalik tagada vähemalt korra kuus pangabussi teenus</u>

2.2. Hummuli vald

6) Jeti kant

Tabel 15 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
vallavalitsus	probleemne	Vallavalitsusse saab vaid õpilasliinidega – seega suvel kättesaadavus oluliselt raskendatud. <u>Vallavalitsus lahendab vajadusel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Käiakse põhiliselt Tõrva Gümnaasiumisse. <u>Korraldada õpilaste transport Tõrvasse.</u>
pangateenus	potentsiaalselt probleemne	Raha väljavõtmise võimalus on, kuid harva. Pangabussi teenus on tagatud 2 korda kuus. <u>Vajalik tagada postibussi ja/või pangabussi teenus.</u>
noortekeskus	probleemne	Teenus vallas tegevuspõhine, puudub kooskõimise koht. <u>Jätkata rahastamisvõimaluste otsimist noortekeskuse ehitamise jätkamiseks ja valmimiseks Hummuli alevikus.</u>
esmatarbekaubad	potentsiaalselt probleemne	Kanti teenindab üks kauplus (mille hindu peetakse kõrgeks). Teenus ei ole ühistranspordiga kõigile kättesaadav. <u>Võimaldada elanike soovil vähemalt 2 korda kuus transport soodsate hindadega kauplustesse (Valga).</u>
postiteenus	potentsiaalselt probleemne	Hetkel postiteenus toimib. <u>Oluline on säilitada Koorküla postipunkt.</u>
ühistransport	potentsiaalselt probleemne	Ühistranspordi teenus ebastabiilne ja liiklussagedus harv. <u>Tagada maakonnaliinide baasil ühistransport stabiilselt ja aastaringset.</u>
algharidus	potentsiaalselt probleemne	Lähimad teenuse tarbimise võimalused asuvad Tõrvas ja Hummulis. <u>Tagada õpilasliini säilimine.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Lähimad teenuse tarbimise võimalused asuvad Tõrvas ja Hummulis. <u>Tagada õpilasliini säilimine.</u>

7) Hummuli kant

Tabel 16 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	potentsiaalselt probleemne	Sularaha on võimalik välja võtta Hummuli postkontoris ja 2 korda kuus käivas pangabussis. <u>Tagada postipanga teenuse kättesaadavus.</u>
noortekeskus	probleemne	Noortel puudub igapäevane kooskõimise koht. <u>Kanda noortekeskus arengukavasse olulise objektina, et lihtsustada fondidest toetuste taotlemist.</u>
spordisaal	probleemne	Hummuli vallas ja Hummuli Põhikoolil puudub spordisaal.

		<i>Toetada riiklikest programmidest kooli juurde spordi- ja kultuurikompleksi ehitamist, mis lahendaks selle piirkonna õpilaste ja elanike spordi- ja kultuurivajadused.</i>

8) Puide kant

Tabel 17 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
esmatarbekaubad	probleemne	Kandis teenus puudub (saadakse Tõrvast, Hummulist). <u>Laiendada Jõgeveste kauplusauto teeninduspiirkonda Puide kanti, selleks tuleb välja töötada ja rakendada teenuse (osaline) riiklik toetussüsteem. Vajalik maakonnaliinide säilimine vähemalt praegusel tasemel.</u>
vallavalitsus	potentsiaalselt probleemne	Ühistranspordiga kättesaadavus halb. <u>Vallavalitsus lahendab vajadusel.</u>
pangateenus	probleemne	Puudub raha väljavõtmise võimalus. <u>Vajalik maakonnaliinide säilimine vähemalt praegusel tasemel ja säilitada Hummuli alevikus postipanga teenuse kättesaadavus.</u>
AIP	probleemne	Kandis teenus puudub. <u>Lahendada rajatava külakeskuse baasil.</u>
postiteenus	potentsiaalselt probleemne	Lähim teenuse tarbimise võimalus asub Tõrvas ja Hummulis (5-8 km). Vajalik on tuua postiteenus inimestele lähemale, selleks <u>tagada postibussi teenus.</u>

2.3. Karula vald

9) Kaagjärve kant

Tabel 18 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
vallavalitsus	potentsiaalselt probleemne	Teenus asub naaberkandis. Ühistranspordiga on tagasisõidu ooteaeg liialt pikk (üle kahe tunni). <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.</u>
postiteenus	probleemne	Postkontor suleti. Teenust tarbitakse Lüllemäel või Valgas. <u>Tagada Eesti Posti postibussi teenus ja ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.</u>
pangateenus	probleemne	Teenuse tarbimise võimalused puuduvad – tarbitakse Valga linnas (ühistranspordiga võimalik korra päevas). <u>Tagada korra kuus pangabussi teenus ja ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.</u>
algharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Lüllemäel. Lahenduseks on õpilastele transpordi korraldamine Valga linna koolidesse või Lüllemäe Põhikooli. <u>Tagada õpilasliini säilimine.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Lüllemäel. Lahenduseks on õpilastele transpordi korraldamine Valga linna koolidesse või Lüllemäe Põhikooli. <u>Tagada õpilasliini säilimine</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine samal tasemel.</u>
perearst	probleemne	Teenus kandis puudub, kättesaadav ainult Valga linnas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Lähim noortekeskus asub Lüllemäel (kaugemal kui 10 km). Ühistranspordiga liikudes ei ole võimalik teenust tarbida.

		Noortele loodud võimalused kooskäimiseks endises Kaagjärve koolimajas. Noorte kasutuses kolm ruumi. Noorsootöötaja majas neljapäeviti, olemas lauamängud. Esitatud taotlus ruumide remondiks ja sisustamiseks. <u>Võtta kasutusele väikebuss, mis transpordiks lapsi Lüllemäe avatud noortekeskusesse ning Lüllemäe kultuurimajja üritustele ja huviringidesse.</u>
kultuurikeskus	probleemne	Ühistranspordiga liikudes ei ole võimalik teenust tarbida. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>
rahvamaja	potentsiaalselt probleemne	Kandis teenus puudub. Teenust tarbitakse Lüllemäel (Lüllemäe kultuurimajas). Ühistranspordiga liikudes ei ole võimalik teenust tarbida. <u>Oluline on tagada KOV-i toetuse jätkumine ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>
seltsimaja	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Kaagjärve lasteaias. <u>Tagada teenuse tarbimise võimalus vähemal olemasoleval tasemel.</u>

10) Lüllemäe kant

Tabel 19 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
ravimimüük	probleemne	Lähim apteek asub kuni umbes 22 km kaugusel. <u>Kohalik omavalitsusüksus edastab Ravimiametile kirjaliku põhjendatud ettepaneku, et üldapteegi või selle struktuuriüksuse avamine on apteegi puudumise tõttu kindlas piirkonnas vajalik.</u> Vastav teave avalikustatakse Ravimiameti veebilehel. Vastav informatsioon annab omakorda võimaluse potentsiaalsetele teenuste osutajatele hinnata, kas turusituatsioonist lähtuvalt on mõttekas selles struktuuriüksuses apteeki avada. <u>KOV loob tingimused teenuse pakkujale</u> (remonditud ruumid, toetus rendi tasumisel jne). <u>Ühistranspordi korraldamine vähemalt üks kord päevas maakonna või piirkonna keskusesse.</u>
päevakeskus	probleemne	Teenus vallas puudub. <u>KOV loob päevakeskuse teenuse, avades selleks ruumid ja tagades teenuse osutamiseks kvalifitseeritud personali, samuti korraldab transpordi vähemalt kaks korda nädalas.</u>
pangateenus	potentsiaalselt probleemne	Sularaha väljavõtmine on võimalik Lüllemäe postkontoris (tööaeg E-K ja R 9.00-12.00, N 9.00-15.00). Muid pangateenuseid on võimalik tarbida Valgas (ühistranspordiga kättesaadav üks kord päevas) ja kaks korda kuus pangabussis (Swedbank). <u>Tagada ühistranspordi ja pangabussi toimimine vähemalt praegusel tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Valgas (vähesel määral Tartus ja Antslas). <u>Tagada maakonnaliinide toimimine samal tasemel.</u>
eriarst	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Tartus. <u>Korraldada ühistransport vähemalt kaks korda nädalas Valga linna. Tagada regulaarse ühistranspordiühendus Tartuga. Säilitada ambulatoorne eriarstiabi teatud erialade osas ja statsionaarne hooldusravi Valgas.</u>

kultuurikeskus	probleemne	Ühistranspordiga liikudes ei ole võimalik teenust tarbida. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>
perearst	probleemne	Teenus kandis puudub, kättesaadav ainult Valga linnas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.</u>

2.4. Otepää vald

11) Otepää kant

Probleemsed teenused puuduvad. Esmatasandi teenuste kättesaadavuse kriteeriumitele vastavuse tagamiseks on ülioluline, et ühistransport toimiks Otepää kandi ja Otepää linna vahel vähemalt olemasoleval tasemel.

12) Sihva kant

Tabel 20 Potentsiaalselt probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	potentsiaalselt probleemne	Sularaha väljavõtmise võimalus puudub, kuid samas saab Sihva kaupluses pangakaardiga maksta. Pangateenuseid tarbitakse Otepääl. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Otepääl. <u>Tagada ühistranspordi säilimine olemasoleval tasemel.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. Lähim Otepääl (üle 10 km kaugusel), kuid seal puudus pikka aega noorsootõtaja. <u>Taastada noortekeskuse tegevus. Tagada maakonna- ja õpilasliinide toimimine vähemal samal tasemel.</u>

13) Vidrike kant

Tabel 21 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
AIP	probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Luua teenuse tarbimise võimalused Ajamuuseumi juurde.</u>
pangateenus	probleemne	Pangateenus puudub. Teenust tarbitakse Otepääl. <u>Tagada korra kuus pangabussi teenus ja ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.</u>
postiteenus	potentsiaalselt probleemne	Postiteenust osutab vaid postiljon. <u>Võimaldada teenuse jätkumine olemasoleval kujul või tagada Eesti Posti postibussi teenus.</u>
algharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Otepääl ja Sihval. <u>Tagada maakonna- ja õpilasliinide toimimine samal tasemel.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Otepääl ja Sihval. <u>Tagada maakonna- ja õpilasliinide toimimine samal tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Otepääl. <u>Tagada maakonna- ja õpilasliinide toimimine samal tasemel.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. Lähim Otepääl (üle 10 km kaugusel). <u>Taastada noortekeskuse tegevus. Tagada maakonna- ja õpilasliinide toimimine vähemal samal tasemel.</u>

2.5. Palupera vald

14) Hellenurme kant

Tabel 22 Potentsiaalselt probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
ühistransport	potentsiaalselt probleemne	Ühendus hea Elvaga, probleemne Otepäega. <u>Parandada teenuse kvaliteeti Otepää suunal</u> (vallaliin kord nädalas Nõuni-Päidla-Hellenurme-Otepää ja tagasi). <u>Avaliku sektori teenuste valdkondades juurutada enam veebipõhist iseteenindust.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Elvas ja Tartus, vähem Otepääl. <u>Tagada maakonna- ja õpilasliinide toimimine vähemalt samal tasemel.</u>

15) Nõuni kant

Tabel 23 Potentsiaalselt probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
ühistransport	potentsiaalselt probleemne	Ühendus probleemne vallakeskusega (võimalik vaid 1 kord nädalas). Kandis ei ole internet siiani kõigile kättesaadav. Vallal puuduvad finantsid doteerimiseks. <u>Tagada ühistransport vähemalt korra päevas Hellenurme. Avaliku sektori teenuste valdkondades juurutada enam veebipõhist iseteenindust. Tuleb tõsta inimeste teadlikkust interneti teenuse ostmise ja e-teenuste kasutamise võimaluste osas.</u>
vallavalitsus	potentsiaalselt probleemne	Ühistranspordiga ei ole võimalik teenust tarbida. <u>Parandada teenuse kvaliteeti Hellenurme suunal</u> (vallaliin kord nädalas Nõuni-Päidla-Hellenurme-Otepää ja tagasi). Nõuni-Päidla-Hellenurme kruusakattega riigimaantee kehv, talvel libe. <u>Asfalteerida Nõuni-Päidla-Hellenurme maantee. Avaliku sektori teenuste valdkondades juurutada enam veebipõhist iseteenindust.</u>
algharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Paluperas ja Otepääl. <u>Tagada maakonna- ja õpilasliinide toimimine vähemalt samal tasemel.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Paluperas ja Otepääl. <u>Tagada maakonna- ja õpilasliinide toimimine vähemalt samal tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse enam Otepääl, vähem Tartus. <u>Tagada maakonna- ja õpilasliinide toimimine vähemalt samal tasemel.</u>

16) Palupera kant

Tabel 24 Potentsiaalselt probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
alusharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Hellenurmes. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Elvas ja Tartus, vähem Otepääl. <u>Tagada õpilasliini säilimine.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub, lähim asub Hellenurmes. Aktiivne külakeskus avardab teenust kandi lastele. Seni korraldatakse aktiivselt ühisüritusi, kuhu on kaasatud ka noori ja lapsi. Seltsimaja on kättesaadav ka kandi noortele, kuid puudub noorsootõtaja, kes tegeleks noortega igapäevaselt. <u>Leida noorsootõtaja.</u>

2.6. Puka vald

17) Aakre kant

Tabel 25 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
kultuurikeskus	probleemne	Maakondlike bussiliine kasutades ei ole võimalik õhtustel üritustel käia; puudub info ürituste kohta. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada. Aakre kultuuritöötaja ülesannete täpsustamine ja elanike teavitamine kultuuriinfo leidmise võimalustest.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Noortetoa avamine Aakres ning kolmanda sektori kaasamine noorsootöö korraldusse kandi lõikes, koostöö arendamine Puka avatud noortekeskusega.</u>

18) Kuigatsi kant

Tabel 26 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
postiteenus	probleemne	Lahtioleku aeg on lühike, mistõttu teenuse kättesaadavus ühistranspordiga halb. <u>Pikendada postipunkti lahtiolekuaega.</u>
esmatarbekaubad	potentsiaalselt probleemne	Teenus ei ole ühistranspordiga kõigile kättesaadav. <u>Tagada elanike soovil vähemalt kord nädalas transport odavamasse kauplusesse Otepäele.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Noortetoa avamine Aakres ning kolmanda sektori kaasamine noorsootöö korraldusse kandi lõikes, koostöö arendamine Puka avatud noortekeskusega.</u>
kultuurikeskus	probleemne	Maakondlike bussiliine kasutades ei ole võimalik õhtustel üritustel käia; puudub info ürituste kohta. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada. Elanike teavitamine kultuuriinfo leidmise võimalustest.</u>

19) Puka kant

Probleemsed teenused puuduvad.

2.7. Põdrala vald

20) Lõve kant

Tabel 27 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	probleemne	Kandis puudub raha väljavõtmise võimalus (lähim teenusepunkt Tõrvas). <u>Vajalik tagada vähemalt korra kuus pangabussi teenus.</u>
esmatarbekaubad	potentsiaalselt probleemne	Kanti teenindab kauplusauto (mille hindu peetakse kõrgeks ning kaubavalikut kehvaks). <u>Vajalik on tõsta teenuse kvaliteeti (selleks tuleb välja töötada ja rakendada teenuse riiklik toetussüsteem) või tihendada ühistranspordi võrgustikku.</u>

spordiväljak	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub, võimalus käia Tõrvasse. <u>Tihendada ühistranspordi võrgustikku.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Tõrvas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Kandis teenus puudub, tarbitakse Tõrvas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
seltsimaja	potentsiaalselt probleemne	Kandis teenus puudub, tarbitakse Riidajas ja Tõrvas. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>
rahvamaja	potentsiaalselt probleemne	Kandis teenus puudub, tarbitakse Riidajas ja Tõrvas. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>
kultuurikeskus	probleemne	Ühistranspordiga ei ole võimalik üritustel käia. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>

21) Pikasilla kant

Tabel 28 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	probleemne	Kandis puudub raha väljavõtmise võimalus (lähim teenusepunkt Tõrvas). <u>Vajalik tagada vähemalt korra kuus pangabussi teenus.</u>
postiteenus	probleemne	Lähim postkontor asub 15 km kaugusel. <u>Avada teeninduspunkt kaupluses/tanklas või tagada Eesti Posti postibussi teenus.</u>
alusharidus	probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Avada Pikasilla Põhikooli juures lasteaiarühma või korraldada lastele transpordi Tõrva lasteaedadesse.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Riidajas, Tõrvas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Tõrvas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
rahvamaja	potentsiaalselt probleemne	Kandis teenus puudub, tarbitakse Tõrvas ja Rõngus. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>
seltsimaja	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Seltsimaja teenus lahendada Pikasilla Algkooli baasil.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. Pikasilla kandis elab väga vähe noori ja ilmselt pole noortetoa avamine otstarbekas. <u>Pakkuda Pikasilla algkooli raamatukogu ja kooli internetitoa kaudu õhtusi tegevusvõimalusi noortele. Kaasata kolmandat sektorit noorsootöösse.</u>
kultuurikeskus	probleemne	Ühistranspordiga ei ole võimalik üritustel käia. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>

22) Riidaja kant

Tabel 29 Potentsiaalselt probleemseid ja probleemseid teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
pangateenus	probleemne	Pangateenus asub Riidaja postkontoris ja Tõrvas. Postkontoris pangateenus kallis. <u>Tagada vähemalt korra kuus pangabussi teenus</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Tõrvas. <u>Tagada maakonnaliinide toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
kultuurikeskus	probleemne	Ühistranspordiga on kättesaadav ainult päeval. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>

23) Rulli kant

Tabel 30 Potentsiaalselt probleemseid ja probleemseid teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
pangateenus	probleemne	Kandis puudub raha väljavõtmise võimalus (lähim teenusepunkt Tõrvas). <u>Vajalik tagada vähemalt korra kuus pangabussi teenus.</u>
esmatarbekaubad	potentsiaalselt probleemne	Kanti teenindab kauplusauto (mille hindu peetakse kõrgeks ning kaubavalikut kehvaks). <u>Toetada riiklikest programmidest eraettevõtjaid, kes pakuvad esmatarbekaupade teenust hõredalt asustatud maapiirkondades.</u>
spordiväljak	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub, võimalus käia Tõrvasse. <u>Tagada maakonnaliinide toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
alusharidus	probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Tagada maakonnaliinide toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Tõrvas. <u>Tagada maakonnaliinide toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
rahvamaja	potentsiaalselt probleemne	Kandis teenus puudub, tarbitakse Riidajas ja Tõrvas. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>
seltsimaja	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Seltsimaja teenus lahendada Pikasilla Algakooli baasil.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. Rulli kandis elab väga vähe noori ja ilmselt pole noortetoa avamine otstarbekas. <u>Kaasata kolmandat sektorit ja noori enda vabaaja võimaluste arendamisse.</u>
kultuurikeskus	probleemne	Ühistranspordiga ei ole võimalik teenust tarbida. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>

24) Leebiku kant

Tabel 31 Potentsiaalselt probleemseid ja probleemseid teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
pangateenus	probleemne	Kandis puudub raha väljavõtmise võimalus (lähim teenusepunkt Tõrvas). <u>Vajalik tagada vähemalt korra kuus pangabussi teenus.</u>
algharidus	potentsiaalselt	Teenust tarbitakse Riidajas ja Pikasillas. <u>Tagada maakonna</u>

	probleemne	<u>ja –õpilasliinide toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Riidajas ja Tõrvas. <u>Tagada maakonna ja –õpilasliinide toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Tõrvas. <u>Tagada maakonnaliinide toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
rahvamaja	potentsiaalselt probleemne	Kandis teenus puudub, tarbitakse Riidajas ja Tõrvas. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>
seltsimaja	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Seltsimaja teenuse tagamine lahendada Pikasilla Algkooli baasil või luua külakeskus Leebikus (mis ühendaks endas noortetuba, seltsimaja jmt).</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Avada Leebiku noortetuba, tõsta KOVi ja kolmandasektori koostöövalmidust.</u>
kultuurikeskus	probleemne	Ühistranspordiga ei ole võimalik üritustel käia. <u>Oluline on tagada KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>

2.8. Sangaste vald

25) Keeni kant

Tabel 32 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	probleemne	Toidupoes saab tasuda pangakaardiga. SEB panga teenus on kättesaadav postkontori lahtiolekuajal (E-R 8.30-14.30). <u>Tagada kaks korda kuus pangabussi teenus ja ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel</u>
postiteenus	probleemne	Keeni postkontor suletakse. <u>Tagada Eesti Posti postibussi teenus ja ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.</u>
esmatarbekaubad	potentsiaalselt probleemne	Kanti teenindab üks kauplus (mille hindu peetakse kõrgeks ning kaubavalikut kehvaks), mis ei ole ühistranspordiga kõigile kätte saadav (nt Mäekula elanikele). Eakaid teenindab avahoolduse töötaja, kes käib klientidega kaupluses. <u>Tagada avahoolduse teenuse toetamise jätkumine KOVi poolt. Toetada riiklikest programmidest eraettevõtjaid, kes pakuvad esmatarbekaupade teenust hõredalt asustatud maapiirkondades.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Valgas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine käesoleval tasemel. Töötada välja kompensatsioonisüsteem hõredalt asustatud maapiirkondades lapsi lasteaeda/kooli vedavatele vanematele.</u>
noortekeskus	probleemne	Valda luuakse noortekeskus. Pole noorsootöötajat. <u>Palgata vallavalitsusse noorsootöötaja.</u>

18) Kuigatsi kant

Tabel 33 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
postiteenus	probleemne	Lahtioleku aeg on lühike, mistõttu teenuse kättesaadavus ühistranspordiga halb. <u>Pikendada postipunkti</u>

		<u>lahtiolekuaega.</u>
esmatarbekaubad	potentsiaalselt probleemne	Teenus ei ole ühistranspordiga kõigile kättesaadav. <u>Tagada elanike soovil vähemalt kord nädalas transport soodsamate hindadega kauplusesse (Puka, Valga).</u>
noortekeskus	probleemne	Valla noortekeskus rajatakse Keeni kanti, kuid Kuigatsi kandi noortel on lähemal osaleda Puka Noortekeskuse töös. <u>Vajalik tagada ühistranspordi toimimine käesoleval tasemel.</u> Loomisel noortetuba Kuigatsi külakeskuses. <u>Palgata vallavalitsusse noorsootöötaja, Puka avatud noortekeskusega koostöö arendamine.</u>
üldkeskharidus	probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Pukas, Otepääl. <u>Tagada ühistranspordi toimimine olemasoleval tasemel ning töötada välja kompensatsioonisüsteem hõredalt asustatud maapiirkondades lapsi lasteaeda/kooli vedavatele vanematele.</u>

26) Sangaste kant

Tabel 34 Potentsiaalselt probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
algharidus	probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Keenis. <u>Tagada õpilasliini säilimine.</u>
pangateenus	potentsiaalselt probleemne	SEB panga teenus on kättesaadav postkontori lahtiolekua ajal (E-R 9-16.30, L 9-15.30); poest kadus Hansapanga sularaha väljavõtmise võimalus. Mõlemas toidupoes ja söögikohas saab tasuda pangakaardiga. Probleemideks on Hansapanga sularaha väljavõtmise võimalus ja postkontori teenustasud sularahas maksete tasumise korral. <u>Mitte vähendada postkontori lahtiolekuaegu. Paigaldada makse/sularaha automaat.</u>
ühistransport	potentsiaalselt probleemne	Bussiliinid sõidavad mööda suuri maanteid, ei läbi külakeskusi (Restu, Tiidu). Ühendus vallakeskusega on raskendatud nii kandiseselt (Sarapuu külast) kui ka Keeni kandist (Sangaste kandis paiknevaid teenuseid võimalik tarbida vaid teispäeviti ja neljapäeviti lõuna ajal). Sangastest liinibussiga Keeni tööle käimine pole võimalik. <u>Suurendada maakondlike bussiliinide toetuse protsenti, et oleks võimalik panna üks uus liin Sangaste-Keeni suunal hommikuti liikuma. Ehitada kergliiklustee Keeni ja Sangaste külakeskuste vahele.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Keenis. Ühistranspordiga liikudes on raskendatud huviringides osalemine. <u>Tagada õpilasliini säilimine.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Otepääl. Ühistranspordiga kättesaadavus halb. Samuti on Otepää Gümnaasium ülekoormatud. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Pole (palgalist) juhti, ei toimi keskusena. <u>Palgata vallavalitsusse noorsootöötaja. Ehitada Keeni ja Sangaste külakeskuste vahele kergliiklustee, et tagada noorte turvalisem liikumine loodavasse noortekeskusse Keenis.</u>

2.9. Taheva vald

27) Hargla kant

Tabel 35 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
pangateenus	probleemne	Postkontoris on olemas elektrooniline postipank. Pangateenus 35 km kaugusel Valgas. Olemas avalik internetipunkt, kus saab internetipanga teenust kasutada (mitmed kasutavad munitsipaal WiFi't). Kaupluses saab maksta kaardiga. <u>Paigaldada makse/sularaha automaat.</u>
päevakeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus on olemas Tsirgumäe külas (SA Taheva Sanatoorium). Tsirgumäele ei sõida hommikul Valga suunas ja õhtul Võru suunas liikuv SEBE buss (kuna tegu on kommertsliiniga). <u>KOV aitab teenuse vajajaid transpordi korraldamisel vähemalt 2 korda nädalas.</u>
vallavalitsus	potentsiaalselt probleemne	Vallavalitsus asub 8 km kaugusel Laanemetsas. Vallamajas käimiseks saab kasutada ühistransporti. <u>Jätkata sotsiaalnouniku ja raamatupidaja vastuvõtte 1 kord kuus Harglas. Tuleb tõsta inimeste teadlikkust interneti teenuse e-teenuste kasutamise võimaluste osas.</u>
staadion	probleemne	Hargla kooli juures asub staadioniks planeeritud maa-ala. Staadion vajab täielikku rekonstrueerimist. <u>Rekonstrueerida Hargla Põhikooli staadion.</u>
spordisaal	potentsiaalselt probleemne	Põhikoolil puudub spordisaal. <u>Toetada riiklikest programmidest kooli juurde spordikompleksi ehitamist</u> , mis lahendaks selle piirkonna õpilaste ja elanike vajadused.
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Valgas. <u>Tagada maakonnaliinide toimimine vähemalt samal tasemel.</u>
eriarst	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Tartus. <u>Korraldada ühistransport vähemalt kaks korda nädalas Valga linna. Tagada regulaarse ühistranspordiühendus Tartuga. Säilitada ambulatoorne eriarstiabi teatud erialade osas ja statsionaarne hooldusravi Valgas.</u>
perearst	probleemne	Teenus kandis on olemas, kuid kättesaadav ainult üks kord nädalas. Enamus Taheva nimistu patsiente tarbivad teenust Valga linnas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel. Perearstil arvestada praktilise avatuna hoidmisel Taheva vallaelanike ühistranspordiga liikumise võimalustega.</u>
ravimimüük	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis on olemas, kuid apteek avatud vaid ühel päeval nädalas (perearsti vastuvõtuga samal päeval). <u>Vajalik teenuse säilimine vähemalt ühel päeval nädalas.</u>
kultuurikeskus	potentsiaalselt probleemne	Ühistranspordiga ei ole võimalik üritustel käia. <u>Oluline on säilitada (ja suurendada) KOV-i toetus ürituste toimimise päevadel ühisebussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada. Võimalusel planeerida üritusi ühistranspordi liikumist arvestades.</u>
alusharidus	potentsiaalselt probleemne	Lasteaed kandis on puudub, see asub 17 km kaugusel Koikkülas. KOV on korraldanud lasteaia laste veo õpilasliini ja ühistranspordi ning vallale kuuluva sõiduauto baasil. <u>KOV-il aidata ka edaspidi kaasa transpordi korraldamisele teenuse kättesaadavuse parandamiseks.</u>

28) Koikküla kant

Tabel 36 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	probleemne	Kanti teenindab postipank, kaupluses kaardimakse võimalus. Pangateenus 18 km kaugusel Valgas. Olemas avalik internetipunkt, kus saab internetipanga teenust kasutada (mitmed kasutavad munitsipaal WiFi't). <u>Paigaldada makse/sularaha automaat.</u>
perearst	probleemne	Võimalus tarbida teenust üks kord nädalas Harglas. Koikkülas ei ole mõttekas perearstipraksist avada. Enamus Taheva nimistu patsiente tarbivad teenust Valga linnas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel. Perearstil arvestada praktilise avatuna hoidmisel Taheva valla elanike ühistranspordiga liikumise võimalustega.</u>
vallavalitsus	potentsiaalselt probleemne	Vallavalitsus asub 8 km kaugusel Laanemetsas. Vallamajas käimiseks saab kasutada ühistransporti. <u>Jätkata sotsiaalnouniku ja raamatupidaja vastuvõtte 1 kord kuus Koikkülas. Tuleb tösta inimeste teadlikkust interneti teenuse e-teenuste kasutamise võimaluste osas.</u>
algharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Harglas. <u>Tagada õpilasliinide säilimine ja maakonnaliini toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Harglas. <u>Tagada õpilasliinide säilimine ja maakonnaliini toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Valgas. <u>Tagada maakonnalinide toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
eriarst	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Tartus. <u>Korraldada ühistransport vähemalt kaks korda nädalas Valga linna. Tagada regulaarse ühistranspordihenduse Tartuga. Säilitada ambulatoorne eriarstiabi teatud erialade osas ja statsionaarne hooldusravi Valgas.</u>
päevakeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus olemas Tsirgumäe külas (SA Taheva Sanatoorium). Tsirgumäle ei sõida hommikul Valga suunas ja õhtul Võru suunas liikuv SEBE buss (kuna tegu on kommertsliiniga). <u>KOV aitab teenuse vajajaid transpordi korraldamisel vähemalt 2 korda nädalas.</u>
kultuurikeskus	potentsiaalselt probleemne	Ühistranspordiga ei ole võimalik üritustel käia. <u>Oluline on säilitada (ja suurendada) KOV-i toetus ürituste toimimise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada. Võimalusel planeerida üritusi ühistranspordi liikumist arvestades.</u>
ravimimüük	probleemne	Teenus kandis puudub. Teenust tarbitakse Valgas ja Harglas. <u>Ühistranspordi korraldamine vähemalt üks kord päevas maakonna või piirkonna keskusesse.</u>

29) Laanemetsa kant

Tabel 37 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
pangateenus	probleemne	Sularaha väljavõtmise ja kaardimakse võimalus puudub. Makseid saab teha motokannet teostava FIE abiga. Pangateenus Valgas 28 km kaugusel. Laanemetsas olemas avalikuks kasutuseks mõeldud arvuti, kus saab

		internetipanka. Taheva külas on olemas külakeskus, mis täidab ka AIPi funktsioone. <u>Paigaldada makse/sularaha automaat.</u>
spordiväljak	probleemne	Laanemetsa elanikel on võimalik kasutada Koikküla lasteaia juures asuvat palliplatsi ja Koikküla külakeskuse spordisaali. Probleemiks on transpordivõimalused. Laanemetsa külas on olemas külaplats, mis vajab täiustamist. <u>Täiustada külaplatsi selliselt, et see täidaks ka mänguväljaku funktsioone.</u>
staadion	probleemne	Hargla kooli juures asub staadioniks planeeritud maa-ala. Staadion vajab täielikku rekonstrueerimist. <u>Rekonstrueerida Hargla Põhikooli staadion.</u>
alusharidus	potentsiaalselt probleemne	Lasteaed kandis puudub, see asub 17 km kaugusel Koikkülas. KOV on korraldanud lasteaia laste veo õpilasliini ja ühistranspordi ning vallale kuuluva sõiduauto baasil. <u>KOV-il aidata ka edaspidi kaasa transpordi korraldamisele teenuse kättesaadavuse parandamiseks.</u>
algharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Harglas. <u>Tagada õpilas- ja maakonnaliini toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Harglas. <u>Tagada õpilas- ja maakonnaliini toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas. <u>Tagada maakonnaliinide toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
eriarst	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Tartus. <u>Korraldada ühistransport vähemalt kaks korda nädalas Valga linna. Tagada regulaarse ühistranspordiühendus Tartuga. Säilitada ambulatoorne eriarstiabi teatud erialade osas ja statsionaarne hooldusravi Valgas.</u>
perearst	probleemne	Võimalus tarbida teenust üks kord nädalas Harglas. Koikkülas ei ole mõttekas perearstipraksist avada. Enamus Taheva nimistu patsiente tarbivad teenust Valga linnas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel. Perearstil arvestada praktilise avatuna hoidmisel Taheva valla elanike ühistranspordiga liikumise võimalustega.</u>
ravimimüük	probleemne	Teenus kandis puudub. Teenust tarbitakse Valgas ja Harglas. <u>Ühistranspordi korraldamine vähemalt üks kord päevas maakonna või piirkonna keskusesse.</u>
päevakeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus on olemas Tsirgumäe külas (SA Taheva Sanatoorium). Tsirgumäele ei sõida hommikul Valga suunas ja õhtul Võru suunas liikuv SEBE buss (kuna tegu on kommertsliiniga). <u>KOV aitab teenuse vajajaid transpordi korraldamisel vähemalt 2 korda nädalas.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Ühistranspordiga ei ole võimalik kõikidel päevadel teenust tarbida. Taheva külakeskusel on täita osa noortekeskuse funktsioone. <u>Jätkata vallapoolse toetusega transpordi korraldamisel ülevallaliste ürituste korraldamisel. Arendada lapsevanemate koostööd noorte transportimise osas.</u>
kultuurikeskus	potentsiaalselt probleemne	Ühistranspordiga ei ole võimalik üritustel käia. <u>Oluline on säilitada (ja suurendada) KOV-i toetus ürituste toimimise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada. Võimalusel planeerida üritusi ühistranspordi liikumist arvestades.</u>

2.10. Tõlliste vald

30) Laatre kant

Tabel 38 Potentsiaalselt probleemseid teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
algharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Tsirguliinas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine samal tasemel.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Tsirguliinas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine samal tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Tsirguliinas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine samal tasemel.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenust saab tarbida Tsirguliinas. <u>Laatre noortetoa avamine ning kolmanda sektori kaasamine noorsootöö tegevustesse ja arendamistesse.</u>

31) Paju kant

Tabel 39 Potentsiaalselt probleemseid ja probleemseid teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
pangateenus	potentsiaalselt probleemne	Teenus puudub, kuid lahendus on 5 km kaugusel asuvas Valga linnas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine praegusel tasemel.</u>
AIP	probleemne	Kandis puudub teenus. <u>KOV ja MTÜ Paju Pansionaadi koostöös luua AIP kasutamise võimalus.</u>
algharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Tsirguliinas. <u>Tagada maakonnaliinide toimimine olemasoleval tasemel.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Tsirguliinas. <u>Tagada maakonnaliinide toimimine olemasoleval tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Tsirguliinas. <u>Tagada maakonnaliinide toimimine olemasoleval tasemel.</u>
alusharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Soorus. <u>Tagada maakonnaliinide toimimine olemasoleval tasemel.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenust on võimalik tarbida Tsirguliinas ja Valgas. <u>Suurendada koostööd Tõlliste avatud noortekeskusega ning lapsevanemate koostöö arendamine laste transpordiprobleemide lahendamiseks.</u>
kultuurikeskus	probleemne	Ühistranspordiga ei saa õhtustelt üritustelt tagasi. <u>Oluline on säilitada (ja suurendada) KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>

32) Sooru kant

Tabel 40 Potentsiaalselt probleemseid ja probleemseid teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
pangateenus	probleemne	Teenus puudub, kuid lahendus on 10 km kaugusel asuvas Valga linnas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine praegusel tasemel.</u>
esmatarbekaubad	potentsiaalselt probleemne	Kanti teenindab üks kauplus (mille hindu peetakse kõrgeks ning kaubavalikut kehvaks). <u>Toetada riiklikest programmidest eraettevõtjaid, kes pakuvad esmatarbekaupade teenust hõredalt asustatud maapiirkondades.</u>
algharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Tsirguliinas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine olemasoleval tasemel.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Tsirguliinas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine olemasoleval tasemel.</u>

üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse põhiliselt Tsirguliinas ja Valgas. <u>Tagada ühistranspordi toimimine olemasoleval tasemel.</u>
noortekeskus	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Luuu noortetuba, lapsevanemate ja kolmanda sektori kaasamine noorsootöösse.</u>

33) Tagula kant

Tabel 41 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
algharidus	probleemne	Teenust tarbitakse Tsirguliinas ja Antslas. <u>Tagada õpilasliini säilimine.</u>
alusharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Laatres. <u>Korraldada transport või lastehoiuteenuse korraldamine kohapeal.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Tsirguliinas. <u>Tagada õpilasliini säilimine.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Tsirguliinas, Antslas. <u>Tagada õpilasliini säilimine.</u>
rahvamaja	potentsiaalselt probleemne	Teenus puudub, teenust tarbitakse Kobelas ja Vana-Antslas. <u>Oluline on tagada (ja suurendada) KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saad. Arendada koostööd KOVide ja kolmanda sektori vahel.</u>
seltsimaja	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Arendada teenuse pakkumise võimalusi Tagula raamatukogus.</u>
noortekeskus	probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Luuu noortetuba Tagula raamatukogu ruumidesse, lapsevanemate ja kolmanda sektori kaasamine noorsootöösse.</u>
kultuurikeskus	probleemne	Ühistranspordiga ei ole võimalik üritustel käia. <u>Oluline on säilitada (ja suurendada) KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>
perearst	potentsiaalselt probleemne	Võimalus tarbida teenust Tsirguliinas või naabermaakonnas - Antslas. <u>KOV-il tagada transpordi korraldus vähemalt kaks korda nädalas Tsirguliina</u>

34) Tsirguliina kant

Tabel 42 Potentsiaalselt probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
esmatarbekaubad	potentsiaalselt probleemne	Kanti teenindab üks kauplus (mille hindu peetakse kõrgeks ning kaubavalikut kehvas). <u>Toetada riiklikest programmidest eraettevõtjaid, kes pakuvad esmatarbekaupade teenust hõredalt asustatud maapiirkondades.</u>

2.11. Õru vald

35) Priipalu kant

Tabel 43 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, <u>LAHENDUSETTEPANEK</u>
postkontor	probleemne	Postkontor suleti. Teenust tarbitakse Kuigatsi kui Õru kantides, kasutatakse postiauto teenust. Ühistranspordiga on tööajal võimalik edasi-tagasi saada vaid korra päevas, ooteaeg liiga pikk. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel</u>

esmatarbekaubad	probleemne	Teenust tarbitakse Kuigatsis ja Õrus. <u>Taastada kandis kauplusauto teenus. Toetada riiklikest programmidest eraettevõtjaid, kes pakuvad esmatarbekaupade teenust hõredalt asustatud maapiirkondades.</u>
pangateenus	potentsiaalselt probleemne	Sularaha väljavõtmise ja kaardimakse teostamise võimalus puudub, kasutatakse postiauto teenuseid. Kuna elanikkond koosneb enamasti vanuritest, siis ei ole kohaliku omavalitsuse hinnangul ka eriti teenuse tarbijaid. <u>Kaaluda pangabussi vajadust.</u>
vallavalitsus	probleemne	Teenust tarbitakse Õrus. Ühistranspordiga on tööajal võimalik edasi-tagasi saada vaid korra päevas, Õrus ooteaeg liiga pikk. <u>Tagada ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.</u>
AIP	probleemne	Kandis teenus puudub. <u>Tuleb tõsta inimeste teadlikkust interneti teenuste ostmise võimaluste osas.</u>
algharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Õrus. Juhul, kui õpilaste arv oluliselt lähiaastatel väheneb, siis on <u>lahenduseks õpilastele transpordi korraldamine Tsirguliina. Tagada õpilasliinide toimimine vähemalt olemasoleval tasemel.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Tsirguliinas. <u>Säilitada maakonnaliini toimimine õpilasliinina.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Tsirguliinas. <u>Säilitada maakonnaliini toimimine õpilasliinina.</u>
rahvamaja	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub, tarbitakse Tsirguliinas. <u>Oluline on säilitada (ja suurendada) KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada</u>
seltsimaja	potentsiaalselt probleemne	Teenus kandis puudub. <u>Leida võimalused teenuse välja arendamiseks Priipalus.</u>
perearst	potentsiaalselt probleemne	Teenust on võimalik tarbida Tsirguliinas (kuhu ühistranspordiga on raske saada) ja Pukas. Perearsti vastuvõtu ajad on ebasobivad. <u>Maakonnaliini ümberkorraldamine. Perearstil arvestada praktilise avatuna hoidmisel Õru valla elanike ühistranspordiga liikumise võimalustega.</u>
kultuurikeskus	probleemne	Ühistranspordiga ei ole võimalik üritustel käia. <u>Oluline on säilitada (ja suurendada) KOV-i toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.</u>

36) Õru kant

Tabel 44 Potentsiaalselt probleemsed ja probleemsed teenused ning lahendusvariandid

TEENUS	HINNANG	KIRJELDUS, LAHENDUSETTEPANEK
esmatarbekaubad	probleemne	Teenust osutab 3 kauplust (Õru alevikus) ja kauplusauto (Unikülas 2 korda nädalas, Lota külas 1 kord nädalas). Kandisiselt on teenuse kättesaadavus ühistranspordiga kehv. Lota küla eakatele osutas transporditeenus vallavalitsus. <u>Tõsta kauplusauto teenuse kvaliteeti. Toetada riiklikest programmidest eraettevõtjaid, kes pakuvad esmatarbekaupade teenust hõredalt asustatud maapiirkondades</u>
pangateenus	probleemne	Õru postkontor võimaldab kasutada SEB Pank ja Hansapanga teenuseid. <u>Tagada postkontori säilimine.</u>
postiteenus	potentsiaalselt probleemne	Postkontor on avatud vaid kaks tundi päevas. Lähikülasid teenindab postiauto. <u>Tagada postkontori säilimine.</u>

vallavalitsus	potentsiaalselt probleemne	Ühistranspordiga vallavalitsusse kandiseselt ei pääse. Vajadusel on vallavalitsus kogu valla piires vanematel ja haigematel vallaelanikel kodus käinud teenust osutamas. <u>Tõsta ühistranspordi kvaliteeti, jätkata hädavajadusel kodudes teenuste osutamist.</u>
põhiharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Tsirguliinas. <u>Tagada maakonnaliinide (sh õpilasliiniks kohandatud maakonnaliini) toimimine olemasoleval tasemel.</u>
üldkeskharidus	potentsiaalselt probleemne	Teenust tarbitakse Valgas ja Tsirguliinas. <u>Tagada maakonnaliinide (sh õpilasliiniks kohandatud maakonnaliini) toimimine olemasoleval tasemel.</u>
perearst	potentsiaalselt probleemne	Teenust on võimalik tarbida Tsirguliinas (kuhu ühistranspordiga on raske saada) ja Valgas. Perearsti vastuvõtu ajad on ebasobivad. <u>Maakonnaliini ümberkorraldamine. Perearstil arvestada praktilise avatuna hoidmisel Öru valla elanike ühistranspordiga liikumise võimalustega.</u>

3. Ettepanekud

3.1. Teenuste kättesaadavuse parandamise meetmed maakondlikul tasandil

Tabel 45 Probleemsed teenused ja lahendusettepanekud maakondlikul tasandil

TEENUS	LAHENDUSETTEPANEK
AIP	KOV-ide ja MTÜ-de koostöös luua AIP kasutamise võimalus. Tuleb tõsta inimeste teadlikkust interneti teenuse ostmise võimaluste osas. Lairiba internetiühendust on esmajärjekorras vajalik järgmistes kantides: Keeni, Sangaste, Kuigatsi, Ala-Taagepera, Helme, Koorküla, Jõgevete, Kaagjärve, Lüllemäe, Priipalu, Öru, Koikküla, Laanemetsa, Hargla, Otepää, Sihva, Vidrike.
pangateenus	Tagada korra (kaks korda) kuus pangabussi teenus ja ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.
esmatarbe-kaubad	Vajalik on kauplusauto süsteemi väljaarendamine (pikemate lepingute sõlmimine, mitme maakonna koostöö). Toetada riiklikest programmidest eraettevõtjaid, kes pakuvad esmatarbekaupade teenust hõredalt asustatud maapiirkondades.
ühistransport	Vajalik on raudteeühenduse taastamine Valga-Tartu-Tallinn ning Valga-Antsla-Võru liinil, mis parandab tunduvalt raudteeäärsete kantide elanike liikumise võimalusi ja lühendab oluliselt ka ajakulu. Oluline on panna toimima hommikused ja õhtused rongigraafikud mõlemal suunal. Tallinnasse on vajalik jõuda kella 8-ks ja Tallinnast Valga suunas peale kella 17.00. Kiirema rongiliikluse tagamiseks vajalikud vaid peatused suuremates liiklussõlmedes (Sangaste, Keeni, Mägiste, Puka, Palupera). Bussiliinid kohandada selliselt, et sobituksid rongigraafikuga.
haridus	Oluline on tagada õpilasliinide (sh õpilasliinideks kohandatud maakonnaliinide) toimimine. Koolide sulgemine tuleb kompenseerida transpordi ja õpilaskodudega. Õpilasele peab õpilaskodu olema tasuta. See annab võimaluse võtta osa huvitegevusest, sest ei pea busi peale kiirustama.

	Koolibussi teenus peaks olema piisavalt paindlik, et võimaldada ringidest osavõttu kooli juures pärast tunde. Töötada välja kompensatsioonisüsteem hõredalt asustatud maapiirkondades lapsi lasteaeda/kooli vedavatele vanematele. Kvaliteetsema haridusteenuse pakkumiseks vajavad investeeringuid Valga gümnaasiumi hoone ning Valgamaa Kutseõppekeskuse kasutada olev ühiselamu, mille renoveerimine võimaldab hoonet kasutada õpilaskoduna.
postiteenus	Tagada Eesti Posti postibussi teenus ja ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel. Pikendada olemasolevate postipunktide lahtioleku aegu.
perearst	KOV-il tagada transpordi korraldus vastavalt vajadusele lähima perearstipunktini. Korraldada pereõdede iseseisev vastuvõtt, mis tagaks praktilise pikema lahtioleku.
ravimimüük	Kohalik omavalitsusüksus edastab Raviametile kirjaliku põhjendatud ettepaneku, et üldapteegi või selle struktuuriüksuse avamine on apteegi puudumise tõttu kindlas piirkonnas vajalik. KOV loob tingimused teenuse pakkujale (remonditud ruumid, toetus rendi tasumisel jne). Ühistranspordi korraldamine vähemalt üks kord päevas maakonna või piirkonna keskusesse
päevakeskus	KOV loob päevakeskuse teenuse, avades selleks ruumid ja tagades teenuse osutamiseks kvalifitseeritud personali, samuti korraldab transpordi vastavalt vajadusele.
rahvamaja	Tagada KOV-ide toetuse ürituste toimumise päeval ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada.
seltsimaja	Leida võimalused pakkuda seltsimaja teenust külakeskuste, koolide ja raamatukogude baasil.
kultuuri-keskus	Tagada KOV-ide toetus ürituste toimumise päeval ühisbussi tellimiseks, et kõikidel elanikel oleks võimalik üritustest osa saada. Kultuurikeskuste võrgustik on seotud arengustrateegiast tulenevalt maakonna kolme piirkonnaga (Valga, Tõrva, Otepää). Maakonna kultuurikeskus on Valga kultuurikeskus. Maakonnakeskuses asuvad kultuuri- ja spordiobjektid on renoveeritud ja toimivad. Valga piirkonda on vajalik rajada vabaõhulava. Tõrvas ja Otepääl (Pühajärves) on väiksemad vabaõhulavad olemas, kuid vajavad renoveerimist. Renoveerimist vajavad ka vabaõhulavad Helmes, Pikasillas.
sportimis-võimalused	Koolistaadionite renoveerimine, spordiväljakute (ja mänguväljakute) rajamine külakeskustesse, toetada riiklike struktuuride rahalistest vahenditest koolide juurde spordisaalide välja ehitamist.
noortekeskus	Nendes piirkondades, kus ei ole otstarbekas avada noortekeskusi, avada noortetoad või toetada noorte tegevusi seltsi- ja rahvamajade kaudu. Tõsta KOVi ja kolmanda sektori koostöövalmidust.
vallavalitsus	Tagada ühistranspordi säilimine vähemalt olemasoleval tasemel. Avaliku sektori teenuste valdkondades juurutada enam veebipõhist iseteenindust. Tuleb tõsta inimeste teadlikkust interneti teenuse ostmise ja e-teenuste kasutamise võimaluste osas.

3.2. Ettepanekud ühistranspordi ja teedevõrgu osas

Tabel 46 Olemasolev ühistranspordi sagedus ja lahendusettepanekud

KANT	ÜHENDUS MAAKONNA- KESKUSEGA	MAAKONNA- KESKUSE KAUGUS reisi pikkus km/min	ÜHENDUS VALLA- KESKUSEG A	VALLAKESKUS E KAUGUS reisi pikkus km/min	LAHENDUS- ETTEPANE K		
HELME							
Jõgeveste	2	28	40	5	9	20	
Helme	11	35	50	25	5	10	
Holdre- Koorküla	2 (sh üks ümberistumisega Tõrvas)	60	95	2	20	30	
Ala- Taagepera	3	52	70	6	20	30	
Linnaküla	11	39	50	21	6	10	
HUMMULI							
Jeti	4 (sh 3 ümberistumisega Tõrvas)	29 (43)	80 (60)	3	5 (19)	20	Tagada vallakeskusega ühendus aastaringsest.
Hummuli	16	19	30	2 (ainult kooliperioodil)	10	10	
Puide	7	26	30	9	8	10	
KARULA							
Kaagjärve	5	15	25	4	12	20	
Lüllemäe	5	40	60	1 kuni 2 korda päevas	9	15	
OTEPÄÄ							
Otepää	6	60	85	15 (sh 6 vallaliini)	6	10	
Sihva	4	52	70	8	13	15	
Vidrike	3	38	55	6	15	20	
PALUPERA							
Hellenurme	6	70	90	8	2	5	
Nõuni	5 (sh 4 ümberistumisega Otepääl)	63	65	0 (võimalik ainult 1 kord nädalas vallaliiniga)	-	-	Peale rongiliikluse taastamist Valga-Tartu liinil, muuta maakonna liinigraafikuid vallakeskusega parema ühenduse tagamiseks.
Palupera	6	62	85	7	7	10	
PUKA							
Aakre	9	44	60	6	11	15	
Kuigatsi	5	36	60	3 (2,5)	5	10	
Puka	8	47	60	1	5	10	
PÕDRALA							
Lõve	5 (ümberistumisega Tõrvas)	44	50	4	5	10	
Pikasilla	1 otse (6	48	60	4	14	20	

	ümberistumisega Tõrvas)						
Riidaja	5 (ümberistumisega Tõrvas)	48	60	2	1	5	
Rulli	1 (otse); (5 ümberistumisega Tõrvas)	40	50	3	22	35	
Leebiku	4 (ümberistumisega Tõrvas)	55	70	4	8	20	
SANGASTE							
Keeni	10	30	35	3	2	10	
Kuigatsi	5	35	45	1 (2) sõltuvalt nädalapäevast	6	15	
Sangaste	9	40	45	3	8	10	
TAHEVA							
Hargla	4	40	60	3	16	30	
Koikküla	4	20	25	3	9	15	
Laanemetsa	3	24	35	3	4	5	
TOLLISTE							
Laatre	13	22	30	3	2	5	
Paju	18	6	10	7	15	15	
Sooru	21	11	15	10	9	10	
Tagula	5	50	60	5	30	35	
Tsirguliina	14	16	15	9	4	5	
ÕRU							
Priipalu	5	28	30	7	7	5	
Õru	12	24	30	4	4	5	

Valgamaal on riigiteed 1116,102 km, neist tolmuva kattega on 493,809 km ehk 44,24% teedest. Eesti keskmisele tasemele (58,8%) jõudmiseks tuleks Valgamaal ehitada vähemalt 163 km tolmuva kattega teid.

Ettepanekud teedevõrgu osas:

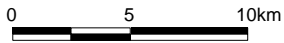
- Mustkatte ehitamine kruusateedele ja teede tolmuva kate muutmise olulisematele ühendusteedele riigi tugi- ja põhimaanteed vahel ja äärealade parema kättesaadavuse tagamiseks ühistranspordiga kaetud teelõikudel. Eelkõige arendada mitmefunktsiooniliste teelõikude (ühistranspordiliin + koolibuss +kauplusauto + turismipiirkond + liiklustihedus) mustkatte alla viimist.
- Ülevaatamist ja muutmist vajab majandus- ja kommunikatsiooni ministri 17.12.2002. a määrus nr 45 „Teede seisundinõuded“ libedusetõrje normide osas.
- Ühistranspordi doteerimise arvutamisel arvestada loodusliku reljeefi ja kruusateede (ning hõreda asustustiheduse) koefitsienti.

Tabel 47 Tolmuva kate vajavad riigiteede lõigud

TEE NR	NIMI	TOLMUVA KATET VAJAVA LÕIGU PIKKUS (km)	LÄBIB KANTE	MÄRKUSED
23193	Piiri-Jeti	12,9	Hummuli	
23192	Jeti-Kiinimäe	4,8	Holdre-Koorküla, Jeti	
23199	Karjatnurme-Holdre	7,9	Ala-Taagepera, Holdre-Koorküla	
23191	Käärikmäe-Koorküla	6,8	Jeti, Puide	

23186	Jõgeveste-Soe	9,0	Hummuli, Puide	
23183	Rulli-Jõgeveste	7,3	Jõgeveste, Rulli	
23247	Tõnise-Rilli	1,1	Riidaja	
23248	Suureküla tee	1,8	Riidaja	km 0,0-1,8
23182	Rulli-Leebiku	4,1	Leebiku	
23188	Helme-Oru	7,9	Helme, Riidaja, Leebiku	
23249	Mäidu-Vanamõisa	3,1	Riidaja	
23250	Raudsepa-Löövi	2,7	Lõve	km 0,0-2,7
23123	Tõlliste-Uniküla- Õruste	3,2	Õru, Tsirguliina	km 6,8-10,0
23132	Killinge-Lota	4,5	Õru, Priipalu	
23175	Pühajärve- Pukamõisa	4,3	Sihva, Puka	km 6,8-11,1
22159	Elva-Palupera-Kähri	6,6	Puka, Palupera	km 14,3-20,9
22172	Kirepi-Palupera	1,2	Palupera	km 2,7-3,9
23173	Hellenurme-Päidla	6,6	Hellenurme, Nõuni	km 0,3-6,9
22158	Elva-Kintsli	5,9	Nõuni	km 11,7-17,5
25102	Vana Antsla- Lüllemäe	5,6	Lüllemäe	km 8,4-15,3
23135	Väheru-Tagula- Lauküla	6,2	Lüllemäe, Tagula	km 10,0-16,2
23219	Tsili-Matu	2,1	Tagula	
23205	Lustimõisa-Valtina	6,5	Lüllemäe	
23201	Puurina-Lüllemäe- Litsmetsa	7,2	Lüllemäe	km 16,3-23,5
23107	Pikkjärve-Karula- Tollari	3,1	Lüllemäe	
23106	Kirbu-Koikküla	6,4	Koikküla, Lüllemäe	km 4,1-10,5
23139	Mägiste jaama tee	0,4	Kuigatsi	
23140	Sihva-Vidrike- Kärgula	7,5	Vidrike	km 0,1-7,6
23156	Vastsemõisa-Truuta	6,2	Vidrike, Otepää	
23179	Arula-Pringi	6,4	Kuigatsi, Sihva	
18148	Maaritsa-Otepää	4,1	Otepää, Nõuni	km 11,4-15,2
23168	Neeruti-Makita	7,0	Nõuni	
23130	Laksi-Vastsemõisa- Ansi	2,9	Sangaste	km 0,0-2,9
23133	Keeni jaama tee	1,0	Õru, Keeni	
23136	Pringu-Restu	9,1	Sangaste, Keeni, Kuigatsi	km 0,0-9,1
23223	Vilaski-Iigaste	1,5	Laatre	
23243	Pikasilla-Karuküla	0,4	Pikasilla	km 0,0-0,4
22114	Laatre-Lüllemäe- Hargla	17	Hargla, Lüllemäe	km 16,5-34,1

Joonis 7. Teenindusalased sidemed ja tolmuvaba katet vajavad riigiteed

Legend

- Linnad *
- Alevikud *
- Külakeskused *
- Tõmbekeskus väljaspool maakonda
- ➔ Teenuste kättesaadavus väljaspool kanti
Nooled on värvidega eristatud joonise loetavuse huvides
- Raudtee
- Põhimaantee
- Tugimaantee
- Kõrvalmaantee
- Kohalikud teed
- Tolmuvaba katet vajav teelõik
- Kandi piir
- Valla piir

* Teenuskeskus, mis on tõmbekeskuseks naaberkantidele

3.3. Ettepanekud kehtivate normide muutmiseks või täiendamiseks

Haridusteenus

- Õpetajate leidmiseks maapiirkodadesse tagada riiklike toetuste süsteem neile kõrgharidusega spetsialistidele, kes on omandanud hariduse riigi kulul ja on andnud nõusoleku töötada maakoolis vähemalt viis aastat.
- Vähendada tervisekaitsevenõuetest (sotsiaalministri 27. aprilli 2001 määrus nr 36) ja avaliku kohaliku liiniveo teenindustaseme soovituslikest normidest (teede- ja sideministri 7. juuni 2000 määrus nr 41) tulenevat õpilaste jalgsi koolitee pikkust 3-lt kilomeetrilt 2-le kilomeetrile ja teha koolidele kohustuseks leida kõikide õpilaste jaoks võimalused isiklike asjade (spordi- ja õppevahendite) turvaliseks hoidmiseks koolis.
- Maakondlike gümnaasiumite kujundamisel peaks kooli juures olema kindlasti riigi toel rajatav õpilaskodu.

Perearstiteenus

- Perearstide leidmiseks maapiirkondadesse tagada riiklike toetuste süsteem neile kõrgharidusega spetsialistidele, kes on omandanud hariduse riigi kulul ja on andnud nõusoleku töötada maapiirkonnas vähemalt viis aastat.

Ravimimüük

- Muuta ravimiseadust paindlikumaks ja väljastada ravimimüügiteenuse osutamiseks tegevusluba perearstidele ja pereõdedele vastavalt omandatud kutsele (vajadusel täiendada õppeprogramme).
- Proviisorite leidmiseks maapiirkondadesse taastada riiklik suunamise süsteem neile kõrgharidusega spetsialistidele, kes on omandanud hariduse riigi kulul ja on andnud nõusoleku töötada maapiirkonnas vähemalt viis aastat.

Ühistransport

- Täiendada avaliku kohaliku liiniveo teenindustaseme soovituslike norme (teede- ja sideministri 7. juuni 2000 määrus nr 41) selliselt, et igast kandist peab vallakeskusesse ja tagasi ning maakonnakeskusesse ja tagasi saama ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas mõistliku väljumisega (sh nädalavahetustel).

3.4. Ettepanekud teenuste kättesaadavuse tagamiseks uuel viisil

Lastehoid, haridusteenus

- Haridusteenuse paremaks korraldamiseks administreerida ühtselt ühe omavalitsuse piires asuvad lasteaiad ja koolid. See tagaks maakoolide õpetajatele paremad võimalused anda ainetunde erinevates koolides või avada klassikomplekte vastavalt klasside täituvusele erinevas geograafilises asukohas.
- Alternatiivset lastehoiuteenust rakendada eelkõige probleemsetes piirkondades, kus lasteaiateenus puudub ja/või teenuse kättesaadavus ei mahu ajalise kriteeriumi piiridesse.
- Õpilaskodu rajamine (Valga, Tõrva) maapiirkondadest pärit gümnaasiumiõpilaste teenindamiseks. Õpilasele peab õpilaskodu olema tasuta. See annab ka võimaluse võtta osa huvitegevusest, sest õpilased ei pea kiirustama bussi peale. Riiklik toetus pearaha maksumuses.

Ravimimüük

- Probleemse teenuse kättesaadavusega maalistes keskuskantides korraldada ravimimüügi teenuse pakkumise võimalus perearsti vastuvõtupunktis/perearstikeskuses või tekitada pereõele lisafunktsioonina apteegist ravimite kättetoimetamine perearstipunktis.
- Ravimite jm teenuste kodusesse jõudmine puuetega ja sotsiaalabi vajavatele inimestele tagada kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajal või hooldustöötajal.
- Korraldada käsimüügiravimite ja esmaabivahendite müügi võimalus kohalikes kauplustes või bensiinjaamades.
- Korraldada käsimüügiravimite ja esmaabivahendite müük 24 tundi vähemalt ühes maakonna müügipunktis.

Esmatarbekaubad

- Toetada maalistesse keskuskantidesse kaupluste juurde nn teenuskeskuste väljaarendamist, kus võiks paikneda kauplus, makse- või sularahaterminal, postilett (frantsiisikontor), käsimüügiravimite lett, ka avaliku interneti teenus, käsitöö müük, kohvik jne. Keskuste loomisel toetada erasektorit projektipõhiselt.
- Kauplusautoga esmatarbekaupade teenuse pakkumine korraldada maakonnatasandil ja koostöös omavalitsustega selliselt, et kauplusauto teeninduspiirkonnad ei kattuks väikeste maapoodide teeninduspiirkondadega.
- Moodustada probleemsetes piirkondades kaupluste juurde polüfunktsionaalsed keskused teenuste ühildamise tulemusena (kauplus, pangateenus, postiteenus, ravimimüük) või polüfunktsionaalne teenindusbuss (kauplusauto + postiteenus + pangabuss).

Seltsimaja

- Moodustada seltsimajade juurde teenuste ühildamise tulemusena polüfunktsionaalsed keskused (seltsimaja, avalik internetipunkt, noortekeskus, päeva/sotsiaalkeskus) – mitme funktsiooniga suhtluspunkt. Keskuste loomisel toetada erasektorit projektipõhiselt.

Postiteenus

- Kauplustes, bensiinjaamades, külaraamatukogudes või nn teenuskeskustes arendada välja frantsiisikontorid;
- Postkontori või frantsiisikontori puudumisel tagada postiteenuse osutamine motokandena (kirjakandja, postibuss).

Ühistransport

- Raudtee mõjutsooni jäävates piirkondades pakkuda rongiliikluse puudumisel ühistransporditeenust uuel viisil (nt rööbasbuss või rööbasauto).
- Maalistes kantides parandada maakondlikku liinivõrku valla transpordiga, hoides õpilasliine käigus aastaringelt, kohalike omavalitsuste täiendavaid kulutusi katta riigieelarvest.
- Vajadusel ja võimalusel korraldada õpilaste kooli- ja kojuvedu mitme omavalitsusega koostöös.

3.5. Ettepanekud rahastamissüsteemi muutmise kohta

Lastehoiuteenus

- Toetada kohaliku avaliku sektori poolt alternatiivse lastehoiuteenuse pakkujaid sama rahastamisskeemi alusel (pearaha) kui lasteaedasil.

Haridusteenus

- Probleemsetes kantides maakoolide õpetajatele ja koolieelsete lasteasutuste õpetajatele luua sotsiaalsete tagatiste süsteem (õppelaenu kustutamine, eluaseme soetamise soodustused jne).
- Väikekoolide püsima jäämiseks on otstarbekas, et koolide rahastamine ei toimuks pearahasüsteemi vaid klassipõhise rahastamise alusel või neid süsteeme kombineerides.

Perearstiteenus

- Probleemsetes kantides praksist pidavatele perearstidele ja pereõdedele luua sotsiaalsete tagatiste süsteem (õppelaenu kustutamine, eluaseme soetamise soodustused jne) ja lisatasude maksmise süsteem. Omavalitsustel tagada perearstikeskuste struktuuriruumide ja tänapäevase kontori sisseseade (mööbel, arvuti, telefon) olemasolu.
- Perearstide rahastamisel korrastada koefitsientide süsteem – rakendada koefitsiendid hajaasustuse tingimustes (kaugus maakonnakeskusest, praksis mitmes omavalitsuses, koolis jms).

Ravimimüük

- Probleemseid kante teenindavate apteekide proviisoritele luua sotsiaalsete tagatiste süsteem (eluaseme soetamise, ruumide rendi soodustused jne).

Esmatarbekaubad

- Võimaldada lisaks omavalitsustele ja mittetulundusühingutele ka erasektoril taotleda omafinantseeringuga rahastamist, kui erasektor osutab esmatasanditeenust.
- Toetada projektipõhist rahastamist riiklikest abiprogrammidest nn teenuskeskuste väljaehitamisel ka juhul kui hoone (keskus) on eraomandis (eraomandis olevat osa arvestada osaliselt kaasfinantseeringuna).

Ühistransport

- Suurendada maakondlike bussiliinide toetuse protsenti lähtudes käesoleva töö kaalutlustest. Käsitleda ühistransporditeenuse pakkumist sotsiaalteenusena, mille toimimine ei ole sõltuvuses selle äratasuvusest.
- Toetada vajadusel riigi poolt omavalitsuse poolt korraldatavaid õpilasliine vastavalt transpordikuludele.
- Suurendada omavalitsuste tulubaasi kütuse aktsiisimaksu arvelt proportsionaalselt aktsiisimaksu laekumise suurenemisega, millega on võimalik rahastada ning teha nende kohalike teede tolmuvabaks muutmist, kus liigub ühistransport.

3.6. Ettepanekud teenuste tagamise toetamiseks

Lastehoiuteenus

- Probleemse teenuse kättesaadavusega piirkondades soodustada kohalike elanike initsiatiivi ja toetada avaliku sektori poolt alternatiivse lastehoiuteenuse pakkujaid ruumide rendi, sisustuse muretsemise ja hooldamise osas, eelisjärjekorras just halva teenuse kättesaadavusega kantides. Soodustada lastehoiuteenuse pakkumist võimalikult kodu lähedal ja/või vanemate töökoha juures.

Haridusteenus

- Toetada haridusteenuse halva kättesaadavusega piirkondades kooli säilitamise eesmärgil koolile vajadusel ja võimalusel lisafunktsioonide leidmist (nt seltsimajad, külakeskused).

Perearstiteenus

- Soodustada laiendatud teenuseid (koduõendus, füsioteraapia, vaimse tervise õde, terviseedendus) pakkuvaid piirkondlikke perearstikeskusi teenuste osutamisel ümberkaudsetele valdadele/kantidele (Valga, Tõrva, Otepää).

Seltsimaja

- Toetada avaliku sektori poolt seltsimajade ehitamist/renoveerimist, eelisjärjekorras kantides, kus seltsimaja puudub.

Esmatarbekaupad

- Toetada väikesi maapoode ja kauplusautoga esmatarbekaupade teenuse pakkujaid avaliku sektori poolt probleemse teenuse kättesaadavusega piirkondades, eelkõige ääremaa kantides ja erandolukorras olevates kantides.

Avalik internet

- Toetada avalike internetipunktide rajamist ja sisustamist eelkõige nendes piirkondades, kus see puudub.

Ühistransport

- Toetada just neid ettevõtteid ja omavalitsusi, kes pakuvad teenust kantides, kus ühistransporditeenuse kättesaadavus on probleemne.

Vallavalitsus

- Avaliku sektori teenuste valdkondades juurutada enam veebipõhist iseteenindust. Tuleb tõsta inimeste teadlikkust interneti teenuse ostmise ja e-teenuste kasutamise võimaluste osas.

3.7. Ettepanekud regionaalprogrammide algatamiseks või olemasolevate täiendamiseks

- Maapiirkonnas tegutsevate kvalifitseeritud spetsialistide toetamise programm (õpetajad, perearstid, proviisorid jms).

4. Planeeringu rakendamine ja monitooring

Teemaplaneeringu "Maakonna sotsiaalne infrastruktuur" rakendamise võimalused:

1. Planeeringuga on tehtud ettepanekud kehtivate seaduste, normatiivaktide ja olemasolevate planeeringute täiendamiseks ja täpsustamiseks.
2. Planeering on analüütiline tugi otsuste tegemisel ministeeriumitele, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele (EAS), Põllumajandusregistrite ja Informatsiooni Ametile (PRIA), Valga maavalitsusele ja Valgamaa omavalitsustele, maakondlik arenduskeskus (MAK) jms.
3. Planeeringut rakendatakse planeeritavate teenuste kättesaadavuse korraldamisel maakonnas, sh ka riiklike teehoiukavade koostamisel. Ühistranspordi korralduslikud meetmed töötatakse välja eraldi käesoleva teemaplaneeringu probleemkaardistuse alusel.
4. Planeering on analüütiline tugi omavalitsustele planeeringute ja arengudokumentide koostamisel ning tegevuste kavandamisel, sh ka sotsiaalse infrastruktuuri teenuseid osutavate ettevõtjate tähelepanu juhtimine (suunamine ja nõustamine) planeeringuga väljaselgitatud vajadustele.
5. Planeering on aluseks riiklike ja maakondlike programmide meetmete kavandamisele ja rakendamisele.
6. Planeering on alusdokument sotsiaalse infrastruktuuri projektide hindamisel ja rahastamisel. Projektide hindamisel lähtutakse planeeringuga kokkulepitud kriteeriumitest, projektid peavad järgima planeeringut (investeeritakse planeeritud kantidesse ja teenuse tagamise viisidesse).

Seiret planeeringu elluviimise üle teostab Valga maavanem, kes koostöös kohalike omavalitsustega vaatab üle planeeringu rakendamise aastatel 2011 ja 2015. Hindamisel võetakse aluseks käesolevas teemaplaneeringus esitatud teenuste kättesaadavuse kriteeriumid, samuti analüüsitakse esitatud lahendustepanekute rakendamist ning otstarbekust seire teostamise hetkel. Analüüside tulemuste põhjal tehakse maakonna arengustrateegiasse ning kohalike omavalitsuste arengukavadesse vastavad parandused ja täiendused. Seire tulemustest teavitatakse asjakohaseid ministeeriume. Planeeringu elluviimist jälgivad maavalitsuse vastavad osakonnad.

Kokkuvõte

Teemaplaneeringu eesmärk on täpsustada kehtivat Valga maakonnaplaneeringut sotsiaalse infrastruktuuri teenuste kättesaadavuse osas. Planeeringu konkreetne eesmärk on anda kohalikele omavalitsustele soovitusi teenuste kättesaadavuse tagamiseks.

Sotsiaalse infrastruktuuri teenuste kättesaadavuse hindamine ja lahendusvariantide väljatöötamine toimus kandi-põhiselt. Käesoleva töö tähenduses on kant sotsiaalne ja kultuuriline asustuse algkooslus, millel on ühine “meie tunne”. See on ala, mida asustab konkreetne kogukond ja mis on neile “oma”. Kant moodustub enamasti mitmest asulast: kas keskus ja selle ümber koondunud asulad või olulise keskuseta külade rühm. Valgamaal on eristatud 36 kanti.

Käesoleva teemaplaneeringu raames käsitletakse 21 teenuse ja ühistranspordi kättesaadavust. Ühistranspordi all mõeldakse planeeringus kõiki transpordiliike, mille toimimist korraldab riik või kohalik omavalitsus ning mille abil tagatakse teenuse kättesaadavus.

Teenuste kättesaadavuse mõttes probleemsete kantide määramise kriteeriumid lepiti planeeringu koostamise käigus maavalitsuste ja ministeeriumide tasandil kokku. Tulenevalt teenuste kättesaadavuse kriteeriumitest ja kohalikes omavalitsustes läbiviidud küsitlustest määratleti Valga maakonnas sotsiaalse infrastruktuuri teenuste ebarahuldava kättesaadavuse poolest probleemseteks 33 kanti. Seejärel esitati kantide kaupa probleemsed ja potentsiaalselt probleemsed teenused ning lahendusetpanekud nende teenuste kättesaadavuse parandamiseks.

Võttes kokku sotsiaalse infrastruktuuri teenuste arendamise vajadused Valga maakonnas tehakse järgmised maakonda hõlmavad ettepanekud sotsiaalse infrastruktuuri teenuste kättesaadavuse parandamiseks:

- Avalik internetipunkt – kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute koostöös luua teenuse kasutamise võimalus. Tuleb tõsta inimeste teadlikkust interneti teenuse ostmise võimaluste osas.
- Pangateenus - Tagada korra (kaks korda) kuus pangabussi teenus ja ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel.
- Esmatarbekaubad - Vajalik on kauplusauto süsteemi väljaarendamine (pikemate lepingute sõlmimine, mitme maakonna koostöö).
- Ühistransport - Vajalik on raudteeühenduse taastamine Valga-Tartu-Tallinn ning Valga-Antsla-Võru liinil, mis parandab tunduvalt raudteeäärsete kantide elanike liikumise võimalusi ja lühendab oluliselt ka ajakulu. Oluline on panna toimima hommikused ja õhtused rongigraafikud mõlemal suunal. Bussiliinid kohandada selliselt, et sobituksid rongigraafikuga. Teenuse kvaliteedi tõstmiseks viia kruusateed tolmuvaba katte alla.
- Haridus - Oluline on tagada õpilasliinide (sh õpilasliinideks kohandatud maakonnaliinide) toimimine. Koolide sulgemine tuleb kompenseerida transpordi ja õpilaskodudega. Õpilasele peab õpilaskodu olema tasuta. See annab võimaluse võtta osa huvitegevusest, sest ei pea bussi peale kiirustama. Koolibussi teenus peaks olema piisavalt paindlik, et võimaldada ringidest osavõttu kooli juures pärast tunde. Töötada välja kompensatsiooni süsteem vanema(te)le lapse/laste lasteaeda/kooli vedamise eest. Kvaliteetsema haridusteenuse pakkumiseks vajavad investeeringuid Valga gümnaasiumi hoone ning Valgamaa Kutseõppekeskuse kasutada olev ühiselamu, mille renoveerimine võimaldab hoonet kasutada õpilaskoduna.

- Postiteenus - Tagada Eesti Posti postibussi teenus ja ühistranspordi toimimine vähemalt praegusel tasemel. Pikendada olemasolevate postipunktide lahtioleku aegu.
- Perearst – Kohalikel omavalitsustel tagada transpordi korraldus vastavalt vajadusele lähima perearstipunktini. Korraldada pereõdede iseseisev vastuvõtt, mis tagaks praktilise pikema lahtioleku.
- Ravimimüük - Kohalik omavalitsusüksus edastab Ravimiametile kirjaliku põhjendatud ettepaneku, et üldapteegi või selle struktuuriüksuse avamine on apteegi puudumise tõttu kindlas piirkonnas vajalik. KOV loob tingimused teenuse pakkujale (remonditud ruumid, toetus rendi tasumisel jne). Ühistranspordi korraldamine vähemalt 1 kord päevas maakonna või piirkonna keskusesse.
- Päevakeskus – kohalik omavalitsus loob päevakeskuse teenuse, avades selleks ruumid ja tagades teenuse osutamiseks kvalifitseeritud personali, samuti korraldab transpordi vastavalt vajadusele.
- Kultuuriteenus - Leida võimalused pakkuda seltsimaja teenust külakeskuste, koolide ja raamatukogude baasil. Tagada kohalike omavalitsuste toetus ürituste toimumise päevadel ühisbussi tellimiseks, et kandis elavatel inimestel oleks võimalik üritustest osa saada. Valga piirkonda rajada vabaõhulava. Renoveerida vabaõhulavad Tõrvas, Otepääl, Helmes ja Pikasillas.
- Sportimisvõimalused - Koolistaadionite renoveerimine, spordiväljakute (ja mänguväljakute) rajamine külakeskustesse, toetada riiklike struktuuride rahalistest vahenditest koolide juurde spordisaalide välja ehitamist.
- Noortekeskus - Nendes piirkondades, kus ei ole otstarbekas avada noortekeskusi, avada noortetoad või toetada noorte tegevusi seltsi- ja rahvamajade kaudu. Tõsta kohaliku omavalitsuse ja kolmandasektori koostöövalmidust.
- Vallavalitsus - Tagada ühistranspordi säilimine vähemalt olemasoleval tasemel. Avaliku sektori teenuste valdkondades juurutada enam veebipõhist iseteenindust. Tuleb tõsta inimeste teadlikkust interneti teenuse ostmise ja e-teenuste kasutamise võimaluste osas.

Lisaks on töös tehtud ettepanekud teenuste kättesaadavuse parandamiseks ka üldisematel tasanditel (sh kehtivate normide muutmise/täiendamise, rahastamissüsteemi muutmise jmt osas).

Käesolev planeering on aluseks riiklike ja maakondlike programmide meetmete kavandamisele ja rakendamisele.

Lisad

LISA 1 Kasutatud mõisted

Kogukond on inimgrupp, kes asustab kindlat territooriumi ja mille piires on välja kujunenud kindlad tavaõiguslikud seosed. Kogukonda hoiavad koos ajalugu, sugulussidemed, sarnased huvid, väärtushinnangud, elulaad.

Ühistransport on transpordiliik, mida korraldab kohalik omavalitsus või riik. Planeeringus käsitletakse ühistransporti kui vahendit, mis tagab sotsiaalsete teenuste kättesaadavuse ka nendele isikutele, kes ei kasuta isiklikku transporti.

Esmatasandi teenused on teenused, mis peavad olema inimestele igapäevaselt ja võimalikult lihtsalt kättesaadavad.

Tugiteenused on muud sotsiaalse infrastruktuuriteenused, mida kasutatakse perioodiliselt.

Seltsimaja ehk kogukonnakeskus on kogukonna (küla) kokkusaamise koht ühistegevuse eesmärgil. Seltsimajas ei ole üldjuhul palgalist tegevjuhti (v.a ringijuhid). Seltsimaja funktsiooni (ruumide poolest) võivad täita lisaks spetsiaalselt ehitatud hoonele ka rahvaraamatukogu, muuseum, alg- või põhikool, lasteaed. Seltsimaja haldajaks on üldjuhul mittetulundusühing ning toimib kogukonna omaalgatuse põhimõttel. Seltsimaja üheks oluliseks eesmärgiks on lisaks elanikkonna seltsielu korraldusele ka külaelu arendamine.

Rahvamaja on kultuuriasutus, mis omab palgalist juhti, kes koordineerib majas tegutsevate ringide tööd ning teeb koostööd lähipiirkonnas asuvate seltsimajadega. Rahvamajas on loodud minimaalsed võimalused kultuuriteenuse tarbimiseks (ruumide eripärast lähtuvalt on kultuuritarbimine piiratud). Rahvamajas on põhirõhk on pandud ühistegevusele. Rahvamaja omab väikest lava, keskmine saali istekohtade arv on 100-200, üldjuhul puudub statsionaarne valgus- ja helitehnika.

Päevakeskus tagab päevase tegevuse kahele sihtgrupile: eakatele ja puuetega inimestele.

Spordiväljak võimaldab mängida võrkpalli, korvpalli, tennist, ehk polüfunktsionaalne väljak, võiks olla ka kaugushüppe koht ja kuultõuke ring.

Staadion on täismõõtmeline, 100 m sirge jooksurada, jalgpalliväljak, kuultõuke ja kettaheite ring, kaugus- ja kõrgushüppe koht.

Kultuurikeskus on suuremas omavalitsuses või maakonna keskses tegutsev kultuuriasutus, kus on loodud head võimalused kultuuriteenuse tarbimiseks. Kultuurikeskuse personal koosneb juhatajast, kunstiline juhust ja abipersonalist. Kultuurikeskusel on lisaks elanikkonna harrastusliku tegevuse korraldusele suurem võimalus sisse tuua kutselist kultuuri.

Kultuurikeskus vastutab sageli omavalitsuse kogu kultuuritegevuse korralduse eest.

Kultuurikeskusel on lava, eesriie, statsionaarsed tehnilised seadmed (heli- ja valgustustehnika), saalis on üle 200 istekoha, omab sageli mitut saali või prooviruume.

Frantsiisikontorid - Eesti Posti lepingulised koostööpartnerid, kas pood, raamatukogu, kütuserminal või mõni muu kohalik ettevõtte või asutus, kelle tööd koordineerib vastava piirkonna postkontor. Seal pakutakse universaalset postiteenust, s.o kirjade, pakkide saatmine, perioodika tellimise võimalus, markide ja ümbrikute müük. Partnerite kokkuleppel võib osutada kant maksete ja rahakaartide vastuvõtmist, toetuste väljamaksmist jne. Eesti Post maksab koostööpartneritele postiteenuste osutamise eest tasu, mis koosneb kahest komponendist: püsitasu ja tehingu- või tükitasu.

LISA 2 Väljavõte Valgamaa koolivõrgu arengukavast aastateks 2009 – 2013

KOHALIK OMAVALITSUS, KOOL	ETTEPANEK
HELME	
Ala Põhikool Ritsu Lasteaed-alkool	Korraldada Ala Põhikool ümber 6-klassiliseks algkooliks. Ritsu Lasteaed-alkool jätkab 3 - 4 klassilise algkoolina.
HUMMULI	
Hummuli Põhikool	Säilitada Hummuli Põhikool põhikoolina.
KARULA	
Lüllemäe Põhikool	Korraldada Lüllemäe Põhikool ümber 6-klassiliseks algkooliks.
OTEPÄÄ	
Otepää Gümnaasium Pühajärve Põhikool	Otepää Gümnaasium jätkab piirkondliku gümnaasiumina ja Pühajärve Põhikool põhikoolina.
PALUPERA	
Palupera Põhikool	Palupera Põhikool korraldada ümber 6-klassiliseks algkooliks.
PUKA	
Puka Keskkool Aakre Lasteaed-alkool	Puka Keskkool korraldada ümber põhikooliks ja Aakre Lasteaed-alkool 3 - 4 klassiliseks algkooliks
PÕDRALA	
Riidaja Põhikool Pikasilla Alkool	Riidaja Põhikool korraldada ümber 6-klassiliseks ja Pikasilla Alkool 3 -4 klassiliseks algkooliks.
SANGASTE	
Keeni Põhikool	Keeni Põhikool säilib põhikoolina.
TAHEVA	
Hargla Kool	Hargla Kool korraldada ümber 6-klassiliseks algkooliks.
TÕLLISTE	
Tsirculiina Keskkool	Tsirculiina Keskkool korraldada ümber põhikooliks.
TÕRVA	
Tõrva Gümnaasium	Tõrva Gümnaasium jätkab piirkondliku gümnaasiumina.
VALGA	
Valga Gümnaasium Valga Vene Gümnaasium Valga Põhikool Valga Kaugõppegümnaasium	Valga Gümnaasium peaks jätkama klassikalise gümnaasiumina, vajadusel lisatakse sinna ka Valga Vene Gümnaasiumi gümnaasiumiaste ja eelgümnaasiumi klassid. Valga Põhikooli ja Valga Gümnaasiumi põhikoolide osa korraldada ümber ühtseks Valga põhikooliks. Valga Kaugõppegümnaasium jätkab tegevust Valgamaa Kutseõppekeskuse osakonnana.
ÕRU	
Õru Lasteaed-alkool	Õru Lasteaed-alkooli kooli osa tegevus lõpetada.

LISA 3 Teenindusalased sidemed 2006. aastal läbiviidud küsitluste tulemuste põhjal (Joonis nr 7 juurde)

KOV	KANT	ALUS-HARIDUS	ALG-HARIDUS	PÕHI-HARIDUS	ÜLDKESK-HARIDUS	PEREARST	RAVIMI-MÜÜK	PÄEVA-KESKUS	RAAMATU-KOGU	AIP	SELTSI-MAJA	RAHVA-MAJA	KULTUURI-KESKUS	SPORDI-VÄLJAK	STAADION	SPORDI-SAAL	ESMATARBE-KAUBAD	POSTI-TEENUS	PANGA-TEENUS	VALLA-VALITSUS	HOOLEKANDE-ASUTUS	NOORTE-KESKUS	ERIARST	
Pödrala	Löve	Riidaja	Riidaja	Riidaja	Törva	Törva	Törva	Törva	Riidaja	Riidaja			Valga, Viljandi	Riidaja	Riidaja	Riidaja	Riidaja, Törva	Riidaja	Riidaja, Törva	Riidaja	Riidaja	Riidaja, Törva	Valga, Tartu	
		Riidaja			Törva	Törva	Törva	Törva			(rahvamaja)		Valga, Viljandi						(postipank)		on?	(seltsing)	Tartu	
	Leebiku	Riidaja	Pikasilla, Riidaja	Riidaja, Törva	Törva	Törva	Törva	Törva	on		0	0	Valga, Viljandi		Riidaja	Riidaja		Riidaja, Pikasilla, Törva	(postipank)	Riidaja	Riidaja		0 Tartu	
	Pikasilla	Riidaja, Törva		Riidaja	Törva	Törva	Törva	Törva	(teenindus-punkt)				Valga, Viljandi			Riidaja			(postipank)	Riidaja	on?	(koolis)	Törva, Tartu	
	Rulli	Riidaja, Törva	Pikasilla, Riidaja, Törva	Riidaja, Törva	Törva	Törva	Törva	Törva	Törva	Törva	0	Riidaja	Valga, Viljandi	Törva, Riidaja	Törva, Riidaja	Törva	Törva, Pikasilla	Törva		Riidaja	Riidaja	Törva?	Törva, Tartu	
Puka	Aakre			Puka, Rõngu	Puka, Rõngu	Puka, Elva	Puka, Rõngu	Puka			(rahvamaja)		Valga						(postipank)	Puka	Hellenurme, Sangaste	Puka	Elva, Valga	
	Puka										(rahvamaja)		Valga						(postipank)		Sangaste		Valga	
	Kuigatsi	Puka, Sangaste	Puka, Keeni	Puka, Keeni	Puka, Otepää, Valga	Puka, Sangaste	Puka, Sangaste	Puka, Sangaste				Puka	Valga	Puka	Puka	Puka			Puka, Sangaste	Puka, Sangaste	Sangaste	(külamaja)	Valga	
Palupera	Palupera	Hellenurme			Otepää, Elva, Rõngu, Tartu	Otepää, Elva	Otepää, Rõngu	0	Hellenurme			Hellenurme	Valga, Tartu			Otepää, Rõngu	Hellenurme, Rõngu	Hellenurme	Hellenurme	Hellenurme	Hellenurme	Hellenurme	Otepää, Elva, Tartu	
	Hellenurme		Palupera	Palupera	Otepää, Elva, Rõngu, Tartu	Otepää, Elva	Otepää, Elva	0			(rahvamaja)		Valga, Tartu		Palupera	Otepää, Rõngu			(postipank)+Otepää, Rõngu				Otepää, Elva, Valga	
	Nõuni	Otepää	Palupera	Otepää, Palupera	Otepää	Otepää	Otepää	0			(rahvamaja)		Valga, Tartu	+Otepää	Otepää	Otepää			(postipank)	Hellenurme	Hellenurme	Otepää	Otepää, Tartu	
Otepää	Sihva				Otepää	Otepää	Otepää	0				(seltsimaja)	Otepää						Otepää	Otepää	Otepää	Otepää	Otepää	
	Otepää											(rahvamaja)												
	Vidrike	Sihva*	Sihva*, Otepää	Sihva*, Otepää	Otepää	Otepää	Otepää	Otepää	Sihva*	Sihva*		0	Otepää	Sihva*	Sihva*	Sihva*	Sihva*, Otepää	Sihva*	Otepää	Otepää	Otepää	Otepää	Otepää	
Helme	Ala-Taagepera				Törva	Törva	Törva				(rahvamaja)		Valga, Tartu, Viljandi		Törva				(postipank)	Törva		(päevakeskus)	Törva, Valga	
	Holdre-Koorküla	Hummuli, Törva, Linnaküla	Hummuli, Törva, Linnaküla	Hummuli, Törva, Ala-T	Törva	Törva	Törva	0	Törva	Törva	(rahvamaja)		Valga, Tartu, Viljandi	0	0	Linnaküla	Törva		Törva	Törva	Ala-Taagepera	0	Törva, Valga	
	Helme	Törva, Linnaküla	Törva	Törva	Törva	Törva	Törva				(kutsekooli)	Törva	Törva	Valga, Tartu, Viljandi					(postipank)+Törva	Törva	Ala-Taagepera	(päevakeskus)	Törva, Valga	
	Linnaküla			Törva, Ala-T	Törva	Törva	Törva				(raamatukogu)	Törva, Ala-T	Törva, Ala-T	Valga, Tartu, Viljandi					Törva	Törva	Ala-Taagepera	0	Törva, Valga	
	Jõgeveste	Törva	Törva	Törva	Törva	Törva	Törva					Törva	Valga, Tartu, Viljandi	Törva	Törva	Törva	Törva	Törva	Törva	Törva	Ala-Taagepera	(päevakeskus)	Törva, Valga	
Hummuli	Jeti		Hummuli	Hummuli	Törva, Valga	Törva	Törva, Valga				0	Hummuli	Valga	(võrkpall)		0	0	Törva	Törva	Hummuli	Hummuli		0 Valga, Törva	
	Puide	Hummuli	Hummuli	Hummuli	Törva, Valga	Hummuli, Törva	Törva, Valga	0	Hummuli		0	0	Hummuli	Valga		0	0	0	Hummuli, Törva	Törva	Hummuli, Törva	Hummuli	Hummuli	0 Valga, Törva
	Hummuli				Törva, Valga	Törva, Valga	Törva, Valga	0			(rahvamaja)		Valga				0		(postipank)			(paberil)	Valga	
Õru	Priipalu	Õru	Õru	Tsirguliina, Valga	Tsirguliina, Valga	Tsirguliina, Puka	Tsirguliina, Puka	Õru	Õru	Õru	Õru	0	Valga		Tsirguliina	Õru	Õru		Õru	Õru	Sangaste, Valga		0 Valga	
	Õru			Tsirguliina, Valga	Tsirguliina, Valga	Tsirguliina	Tsirguliina, Valga					0	Valga		Tsirguliina	on?			(postipank)		Sangaste, Valga		0 Valga	
Sangaste	Kuigatsi	Puka, Sangaste	Puka, Keeni	Puka, Keeni	Puka, Otepää, Valga	Puka, Sangaste	Puka, Sangaste	Puka, Sangaste				Puka	Valga, Otepää, Tartu	Puka	Puka	Puka			Puka, Sangaste	Puka, Sangaste	Sangaste	(külamaja)	Valga	
	Keeni	Sangaste			Valga, Otepää		Sangaste	(S. Pansionaat)				(koolis)	(koolis)			0			(postipank)	Sangaste	Sangaste		0 Valga, Tartu	
	Sangaste		Keeni	Keeni	Otepää			(S. Pansionaat)				0	Valga, Otepää, Tartu	0	(Restu)	Keeni			(postipank)			(rulapark)	Valga, Tartu	
Tõlliste	Paju	Valga, Sooru	Tsirguliina	Valga, Tsirguliina	Valga, Tsirguliina	Valga, Tsirguliina	Valga	(hoodekodu)	Valga, Sooru	Sooru	(hoodekodu)	Sooru	Valga	Sooru	Tsirguliina	Tsirguliina	Valga, Sooru	Valga	Valga	Laatre		Tsirguliina	Valga	
	Sooru		Tsirguliina	Tsirguliina	Tsirguliina	Tsirguliina	Tsirguliina					(rahvamaja)	Valga		Tsirgullina				Tsirgullina	Tsirguliina	Laatre	Paju	Tsirguliina	Valga
	Tsirguliina											(rahvamaja)	Valga							Tsirgullina	Laatre	Paju	Valga	
	Laatre		Tsirguliina	Tsirguliina	Tsirguliina							(rahvamaja)	Valga		Tsirgullina	Tsirguliina				Tsirgullina	Laatre	Paju	Tsirguliina	Valga
	Tagula	Laatre, Antsla	Tsirguliina	Tsirguliina	Tsirguliina	Tsirguliina, Laatre	Tsirguliina, Laatre	0			(raamatukogu)	Tsirguliina	Valga		Tsirgullina	(vaid hoone) 0			Laatre, Antsla	Laatre	Paju		0 Valga	
Karula	Kaagjärve			Lüllemäe, Valga	Valga (Tartu)		Valga	0				Lüllemäe	Valga	Lüllemäe, Valga	Lüllemäe, Valga	Lüllemäe, Valga			(postipank)	Lüllemäe	Lüllemäe	Lüllemäe	Valga	
	Lüllemäe				Valga (Tartu)		Valga	0				Valga	Valga						(postipank)				Valga	
Taheva	Koikküla		Hargla	Hargla	Valga	Hargla	Hargla, Valga	0				Hargla	Valga			0			(postipank)	Laanemetsa	Hargla		Valga	
	Laanemetsa	Koikküla	Hargla	Hargla	Valga	Hargla	Hargla, Valga	0	Hargla, Koikküla			Hargla	Valga			0	(Koikküla)		Hargla		Hargla		Valga	
	Hargla	Koikküla			Valga			0			(rahvamaja)		Valga			0	(Koikküla)		(postipank)	Laanemetsa			Valga	

0 teenust tarbitakse samas kandis
 0 teenust ei ole võimalik kandis tarbida, küsitlusele vastanud ei osanud öelda kus (ja kas üldse) mujal tarbitakse

